יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

הײַנט 8 זײַטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 293	לאדז, דאנערשטאג ג' טבת תרצ"ד.	עלפטער יאהרגאנג	Łódź, Czwartek, 21 grudnia 1933 r.	№ 293

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

ועד=הלאומי פראטעסטירט

די לעצטע געשעהענישען אין ארץ=ישראל

ירושלים, 20. (יט"א טעלעגראפיש).

דער ועד־הלאומי האט פארעפענטליכט אן ערקלערונג אין וועלכען ס'ווערט פראטעסטירט די געשעהענישען פון פריטען דעצעמבער. דער ועד הלאומי שטעלט פעסט אז די אומפעראנטווארטליכע יהודים וואס האבען אנגעפיהרט מיט דער פערבא מעגער דעמאנסטראציע, האט גורם געווען צו דעם בלוטיגען צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי. דער ועד הלאומי ווארענט נישט צו לאזען זיך העצען פון אומפעראנטווארטליכע עלעמענטען און דריקט דערביי אויס מיטגעפיהל די קרבנות.

הויך=קאמיסאר לויבט די אפפער=ווילליגע ארבייט

פון די יודישע קאלאניסטען אין ארץ ישראל

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראפיש)

אין דער קאלאניע „מגדיאל", האט דער הויך־קאמיסאר בעזוכט א פערזאמלונג פון די קאלאניסטען. אין נאמען פון די פערזאמעלטע האט דעם הויך־קאמיסאר בעגריסט שמואל ושוכאוויצקי. אין זיין ענטפער־רעדע, האט דער הויך־קאמיסאר אויסגעדריקט זיין לויב פאר דער אפפערווילינקייט פון די יודישע קאלאניסטען. דער הויך־קאמיסאר האט ערקלערט, אז קיין פאליטישע פראגען וויל ער נישט בעריהרען.

דייטשלאנדס פאדערונגען אין דער בעוואפנונגס=פראגע

זענען נישט אנצונעהמען

פאריז, 20. (ספ. טעל.)

די גאנצע היינטיגע פרעסע ווידמעט פיל אויפמערקזאמקייט דער נאטע, וועלכע ס'האט געבראכט אין אויסען־מיניסטעריום דער בערלינער אמבאסאדאר פראנסוא פאנסע. אין דער נאטע ווערט איבערגעגעבען א גענויע שטעלונג פון דייטשלאנד אין דער ענטוואפנונגס־פראגע.

דייטשלאנד פערלאנגט אן ארמעע פון 300 טויזענד זעלנער און דאס רעכט צו בענוצען דעפענסיווע געוועהר אין אן אומבעגרעניצטער צאהל. דערפאר איז דייטשלאנד מסכים אונטערצוגעבען א קאנטראל די נאציאנאל־סאציאליסטישע אפטיילונגען, בתנאי אז די דאזיגע קאנטראל וועט אויך ארומנעהמען אויך אנדערע ענליכע ארגאניזאציעס אין אנדערע לענדער. דייטשלאנד דריקט אויך אויס די גרייטקייט אונטערצושרייבען מיט די שכנים א נישט־אנגריפס אפמאך אויף צעהן יאהר און פערלאנגט צוריק דאס סאאר־געביט, איבערלאזענדיג פראנקרייך די מלוכהשע קויהלען־גרובען ביזן 1935 יאהר.

די גאנצע פראנצויזישע פרעסע האלט, אז די בעדינגונגען זענען נישט אנצונעהמען.

ראטעוועט ארויס דאס יודישע קינד פון דייטשען גהינום!

לאנדאן (יט"א) אן ענגלישער פריוואטער קאמיטעט, בראש פון וועלכען עס שטעהען לארד ערליי, רעבעקא זיעף און איוואן ראטשילד, פערעפענטליכט אן אפעל צו שטיצען די קאמפאניע פאר בעזעצען אין א"י א גרעסערע צאהל יודישע קינדער פון דייטשלאנד און זיכערען זיי א ציטוויליגען אויפענטהאלט אין ענגלאנד. אין אויפרוף ווערט אנגעוויזען, אז די איינציג־פראקטישע לעזונג פון פראבלעם פון יודישען קינד אין דייטשלאנד איז ארויסנעהמען פון דער טראגישער אטמאספער אזוי פיל ווי מעגליך יודישע קינדער און איבערפלאנצען זיי אין א סביבה פון פרייהייט, מענשליכקייט און ווירדע. דער פריוואט־קאמיטעט פראקלאמירט דערוויל א זאמעל־אקציע פון 25 טויזענד פונט, וואס איז נויטיג אויף רעאליזירען דעם ערשטען ארבייטס־פלאן פון קאמיטעט.

די קאנסטיטוציע=ענדערונגען

אויף דער זיצונג פון דער סיים־קאמיסיע

ווארשא, 20 (טעלעפאניש).

היינט בייטאג האט זיך אנגעהויבען די זיצונג פון דער קאנסטיטוציע־קאמיסיע ביים סיים, וועלכע איז זיך צונויפגעקומען דאס ערשטע מאל אין דער היינטיגער סעסיע. די זיצונג האט ארויסגערופען גרויס אינטערעס צוליב דעם, וואס ס'האט זיך אנגעהויבען די דיסקוסיע איבער די קאנסטיטוציע־ענדערונגען.

באלד אין אנהויב האט דעפ. ווינארסקי (נ. ד.) ערקלערט, אז זיין קלוב האלט, אז מ'קען נאך נישט פיהרען די דיסקוסיע איבער די קאנסטיטוציע־ענדערונגען, ווייל דאס איז נאר א פראיעקט פון א קלוב און איז נישט איבערגעשיקט געווארען דורכ'ן סיים אין דער קאמיסיע.

איבערן פארשלאג פון דעפ. ווינארסקי איז די קאמיסיע אריבערגעגאנגען צו טאג־ארדנונג. דאן האט דער וויצע־מארשאלעק צאר רעפערירט די ענדערונגען פון דער קאנסטיטוציע.

מיניסטער בענעש וועגען זיין בעזוך אין פראנקרייך

פאריז, 20 (ספ. טעל.)

פערלאזענדיג די פראנצויזישע טעריטאריע, האט בענעש ארויסגעשיקט א טעלעגראם צו פאל באנקור מיט פאלגענדען אינהאלט: איך אייל זיך צו דאנקען פאר דער פריינדליכער אויפנאהמע, וועלכע איך האב בעקומען פון דעם מלוכה־פרעזידענט, רעגירונג און דער בעפעלקערונג פון פאריז. איך האב זיך געפיהלט גליקליך אין דער אטמאספער פון פריינדשאפט און צוטרוי, וועלכע פערבונדען פראנקרייך מיט טשעכיען און מיט דער קליינער קאליציע. די געשפרעכען וועלכע איך האב געהאט האבען מיר געגעבען די זיכערקייט, אז אלע גרויסע פראבלעמען, וואס זענען דורך אונז בעריהרט געווארען, קענען געלעזט ווערען אין הסכם מיט די לעבענס־אינטערעסען פון אונזערע מלוכות ווי אויך אויף אן אופן, לויט וועלכען די פראגע פון אלגעמיינעם שלום וועט פערשטארקט ווערען.

דער דייטשער אויסלאנדס=האנדעל איז געפאלען

אזוי ערקלערט דער ווירטשאפטס־מיניסטער שמיט

בערלין, 20. (ספ. טעל.)

אויף א פערזאמלונג פון ראט פאר אויסלענדישען האנדעל, האט דער מיניסטער שמיט ערקלערט צוו. אנדערען אז די צאהל ארבייטער, וועלכע זענען געווען בעשעפטיגט ביים עקספארט פון דייטשלאנד איז פון 2 צוויי הונדערט מיליאן אין די יאהרען 1928־30 געפאלען איצט ביז 1 דריי פערטעל מיליאן, דער אויסלענדישער האנדעל אין דייטשלאנד האט זיך אין יאהר 1929 אויסגעדריקט אין איינפוהר און אויספוהר מיט דער ציפער פון 27 מיל' אר"ד, איצט איז די דאזיגע ציפער געפאלען ביז 10 מיל' אר"ד.

60 פראצ. אראבער און 40 פראצ. יודען

זאלען זיין פערטרעטען אין לעגיסלאטיווען ראט

ירושלים, 20 (יט"א טעלעגראפיש)

אן אראבישע צייטונג מעלדט מיט, אז די רעגירונג איז ענטשלאסען צו רופען דעם לעגיסלאטיווען ראט מיט 60 פראצ. אראבער און 40 פראצ. יודען.

פון אנדערע קוועלען ווערט די ידיעה נישט בעשטעטיגט.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

פאר
גאלד, בריליאנטען
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר טיאלקא
פיעטריקאווער 7.

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען
פאר איבערגע־מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ נייע און אויך נייע היטען צו 3.50
נעדרעקט די אדרעס
„TOLA"
23 Zawadzka 23
II wejście parter.

אנאנסען
— אין —
נייעם פאלקסבלאט
האבען דעם
גרעסטען ערפאלג.

אויערען, נאז און האלז=
קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 11—2 און פון 5—8 אוונט.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 טאג און פון 6—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בטאג.
עלע ארט אנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעסשניצע־פרייזן

וויכטיג פאר דער
לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז
איז ערעפענט געווארען דאס
אמבולאטאריום
ביים פראיין „עזרת עניים"
נאדלודנא 8, טעל. 153-99
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן ארט פון 9 פריה ביז 7 אוו.
שיקט ארויס דאקטוירים - ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
זשעטשיקעס אין דער אמבולאטאריע און אויסער דער אמבולאטאריע פאר א מינימאלען אפצאהל
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע אפצאהלונגען.
די פערוואלטונג.

נאך שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער טייערע און ליבע מוטער, שוויגער־מוטער און גרויסמוטער

ג. ע. שרה
גרינשטיין
(פון דערהיים האק)

די לוי' קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 21. דעצ. 1933, 12 א זייגער ביי טאג פון טרויער־הויז, זשעראמסקיעגא 7, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

6843

אַנטי-יודישער ערב-חגאות-באָיקאָט אין דייטשלאַנד ווערט כסדר שטאַרקער

בערלין, (יט"א). דאָס רייכסווירטשאַפטס-מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבן אַ נייע פאָראָרדנונג אונטערגעשריבן דורכ'ן מיניסטער דר. סמיט, וואָס איז פונאַנדערגעשיקט געוואָרן צו די רעגירונגען פון אַלע בעזונדערע פראָווינצן און צו די האַנדעלס פאַרבאַנדן, וועלכע ווערן אויפגעפאָדערט צו אונטערדריקן די קאַמפּאַניע געגען יודישע פירמעס אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ערב חגאות סעזאָן.

די רעגירונג, ווערט געזאָגט אין דער פאָראָרדנונג, האָט צוגעזאָגט די יודישע סוחרים, אַז זיי וועלן קענען פריי פירן זייער ווירטשאַפטס-האַנדעל; שטיצענדיג זיך אויף דעם דאָזיגן צוזאָג, האָבן זיי געמאַכט גרויסע לאַגער-איינקויפן, און אויב זיי זאָלן נישט האָבן די מעגליכקייט די סחורות צו פאַרקויפן, וועלן זיי אויך נישט קענען צאָהלן זייערע חובות, און דערפון וועלע ליידן די קרעדיטאָרן.

דער צוזאָג פון דער רעגירונג מוז געהאַלטן ווערן, ווערט ווייטער געזאָגט אין דער פאָראָרדנונג. די רעגירונגען פון די בעזונדערע פראָווינצן זענען דעריבער פאַרפליכטעט צו זאָרגן נישט בלויז אַז יודישע פירמעס זאָלן נישט געשטערט ווערן אין ווייהנאַכטען-מסחר, נאָר אַז זיי זאָלן אויך פריי קענען דעקאָרירן זייערע געשעפטן-פענסטער מיט קריסטוס-ביימלעך אָדער מיט וועלכע עס איז חגא-סימבאָלען לויט זייער אייגענעם איינזעהן.

גלייכצייטיג שרייבט דער רייכסווירטשאַפטס-מיניסטער, פאַרבאָט איך די שענדליכע פראַקטיק פון דראָהען דער בעפעלקערונג געגען קויפן ווייהנאַכטען-מתנות אין יודישע געשעפטן דורך, צוזי-טובגס-התראות, פלוג בלעטלעך, שוואַרצע ליסטעס, פאַסט-צירקולאַרען, פיקעטען פאַר יודישע געשעפטן אָדער דורך וועלכע עס איז אַנדערע מיטלען, וואָס בעצוועקן צו שטערן דעם ווייהנאַכטס-האַנדעל אין יודישע געשעפטן.

לסוף אונטערשטרייכט דער מיניסטער, אַז די אַנטי יודישע ווייהנאַכטען-קאַמפּאַניע איז גורם, דאָס עס פאַרקלענערט זיך בכלל דער חגאות-האַנדעל.

בערלין, (יט"א). דאָס „בערלינער טאַגעבלאַט" שרייבט אין אַ לייט-אַרטיקעל אַז דער פאַקט, וואָס דער רייכסווירטשאַפטס-מיניסטער האָט ווידעראַמאָל געפינען פאַר נויטיג אַרויסצוגעבן אַ ספּעציעלע אינסטרוקציע וועגן אָפּשטעלן דעם חגאות-באָיקאָט פון יודישע געשעפטן, ערקלערט זיך דערמיט, וואָס דער אַנטי-יודישער באָיקאָט ווערט וואָס ווייטער אַלץ הייפטיגער, בעזונדערס אין דער פראָווינץ. דער רייכסווירטשאַפטס-מיניסטער, שרייבט דאָס „בערלינער טאַגעבלאַט" האָט זיך געמוזט ווענדען צו די בעזונדערע לענדער-רעגירונגען דעריבער, וואָס ער אַליין האָט נישט קיין אויספיהר-מאַכט אין די פראָווינצן און מוז זיך ווענדען צו די לאָקאַלע רעגירונגען צו מאַכען אַ סוף צו דער באָיקאָט-אַקציע.

יודישע מאַרטיראָלאָגיע אין די קאָנצענטראַציאָנס-לאַגערען

פּאַריז, (י. ט. א.) די קאָמיסיע פאַר דער אויספאָרשונג פון טעראָר אין דייטשלאַנד האָט אויסגעהערט עטליכע עדות, קרבנות פון דייטשע קאָנצענטראַציאָנס-לאַגערען, פון וועלכע זיי זענען ענטלאָפן, צווענטוּעל נאָך פיל חדשים זיצען בעפרייט געוואָרן.

איין עדות, וועלכער איז געווען אינטערנירט אין קאָנצענטראַציאָנס-לאַגער זאָנענבורג און איז איצט צוליב די פייניגונגען שווער בעשעדיגט אויפ'ן געזונד, האָט דערצעהלט צוו. אנד.:

קיין זאָנענבורג איז געבראַכט געוואָרן א יודישער פּאַטער מיט זיינע צוויי זיהן. נאָכן פאַרהער האָבן אַלע דריי זיך געוויזען מיט אָנגעשוואָלענע געזיכטער. דער פּאַטער איז געווען פולשטענדיג אויסגעשעפּט. אין א קורצע ווײלע ארום האָט מען זיי אַלע אַרויסגעשלעפּט אונטערן פּלומפּ און „אָפּגעבאָדען". ביינאַכט האָבן אַלע דריי געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד. דעם יונגסטען זוהן האָט מען האַמאָסעקסועל פאַרגוואַלדיגט. היות צווישען די לאַגער-שומרים איז ענטשטאַנען עפּעס א קאָמפּעטענץ-שטרייט, זענען אַלע דריי — דער פּאַטער און זיינע זוהן — געבראַכט געוואָרען פאַר'ן אינספּעקטאָר פון דער געהיימער שטאַטס-פּאָליציי, ריהלס, וועלכער האָט אָבער אויפגעטון בלויז דאָס, וואָס נאָכהער האָט מען די אומגליק-ליכע גאָר אומברחמנותדיג געפייניגט.

אַן'אַנדער עדות, וואָס איז געווען אינטערנירט אין קאָנצענטראַציע-לאַגער (ביי פּאַפּענבערג), האָט צוו. אנד. דערצעהלט:

דעם ערשטען טאָג פון מיין אויפענטהאַלט אין לאַגער האָט דער ס. אַ.-מאַן נאָלטע דערשאָסען דעם יוד באַרוך. נאָלטע האָט באַרוכ'ן כלומרשט בעפוילען אוועקצוגעהן מיט עפּעס א שליחות, און ווען יענער האָט זיך גענומען עטליכע שריט פון ס.א.-מאַן, האָט ער איהם נאָכגעשאָסען און בעטראָפען אין פיס. באָרוך איז אומגעפאַלען, נאָלטע איז צוגעלאָפען נעהנטער און געשריען:

וועסט זיך אומדרעהען, און האָט געשאָסען באָרוכ'ן אין רוקען. באָריך איז אויפן אָרט געווען טויט. זעקס אינטערנירטע האָט מען געצוואונגען, אונטערשרייבען א פּראָטאָקאָל, אַז באָרוך איז דער שאָסען געוואָרען „בעת ער האָט געפּרובט ענט-לויפען".

בעזונדערס שווער ווערען די יודען אין דעם דאָזיגען לאַגער געפּייניגט אום שבת. זיי מוזען דאַן אויספיהרען שטראָף-איבונגען און בעקומען ספּעציעלע „שבת'דיגע" בעהאַנדלונג.

לכבוד שבת צווינגט מען זיי עסען פאַר-פוילטע קאַרטאָפעל, און די נאַצי-וואַכלייט ערקלע-רען דערצו, אז „די יודען פייערען היינט שבת".

נעכטיגע פייערליכע אַקאַדעמיע לכבוד משה בראָדערזאָן

נעכטען איז אין פילהאַרמאָניע-זאַל פאָרגע-קומען די גרויסע אַקאַדעמיע לכבוד דעם יובל פון דער 20-יעהריגער ליטעראַרישער און קינסטלערי-שער טעטיגקייט פון דיכטער משה בראָדערזאָן. די אַקאַדעמיע האָט צוגעצויגען א פולען זאַל פון דעם בעסטען, וואָס דאָס יודישע לאָדז פאַרמאָגט. דעם יובילאַר זענען געמאַכט געוואָרען שטורמישע אָוואַציעס. פּרטים וועלען מיר ברענגען.

נאַציאָנאַלער ראַט איז אַמעריקא איז געשאַפען געוואָרען דורך פּרעז. רוזוועלט

לאָנדאָן, 20. (ספּ. טעל.)

פּרעזידענט רוזוועלט האָט געמאַכט אַ איבעראַ ראַשונג דורך, שאַפען אַ נייעם נאַציאָנאַלען ראַט, אָן דער שפּיץ פון וועלכען ער האָט געשטעלט אַ פולשטענדיג אומבעקאַנטען מענשען, אַ געוויסען פראַנק אָואַלקער. דער ראַט האָט דאָס רעכט אַרויס-צוגעבן אויסעראָרדענטליכע פאָראָרדנונגען אין די ענינים פון אַמעריקאַס אויפבוי. דאָס שאַפען זעם נייעם ראַט איז אַ בעגרענצונג פון די קאָמפּעטענצען פון דעם אינדוסטרי-דיקטאַטאָר גען. זשאָנסאָן.

2350 יודען האָבען פאַרלאָזען ברעסלוי

בערלין, 20. (ספּ. טעל.)

לויט דער אַמטליכער סטאַטיסטיק זענען פון יאַנואַר ביז אָקטאָבער ה.י. אַרויסגעפאָהרען פון ברעסלוי 2350 יודען .60 פּראָצענט פון די דאָזיגע יודען האָבען אינגאַנצען פאַרלאָזען דייטשלאַנד, פון דעם זענען 378 אָפּגעפאָהרען קיין פּאַלעסטינא.

אונגאַרישע רעגירונג זיכערט די יודישע סטודענטען רוה אויף די הויכשולען

בודאַפּעשט, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער אונגאַרישער בילדונגס-מיניסטער האָט אויפגענומען אַ יודישע דעלעגאַציע. דער מיניסטער האָט ערקלערט, אַז די רעגירונג איז ענטשלאָסען צו זיכערען די יודישע סטודענטען די סטודיע-רוהע אויף די הויכשולען.

ערדציטערניש

וויען, 20 (ספּ. טעל.)

פון אינסבּרוק מעלדעט מען, אַז היינטיגע נאַכט האָט מען אין טאָל אינן, אין אינסבּרוק און האַל געפיהלט אַ לייכטע ערדציטערניש.

קרושעוואַנ'ס שוועסטער האָט זיך מגייר געווען

און וואוינט ביז היינט מיט איהר יודישען מאַן אין אַמעריקא

מאַכט סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס צו דער געשיכטע פון קישינעווער פּאָגראָם

ניו-יאָרק, (יט"א). דער „פאָרווערטס" פון לעצטען זונטאָג פאַרעפענטליכט אַ סענסאַציאָנעלען אַר-טיקעל צו דער געשיכטע פון קישינעווער פּאָגראָם פון אַפּריל 1903. אין וועלכע עס זענען ערמאָרדעט געוואָרען קרוב פופציג יודען, אַנ'ערך הונדערט זענען שווער עטליכע הונדערט לייכט פערוואונדעט געוואָרען און 700 יודישע הייזער און געשעפטען זענען דעמאָלירט געוואָרען.

אויטאָרין פון אַרטיקעל איז די שוועסטער פון ברויעניג בעריהמטען קישינעווער הויפּט-פּאָגראָמשטשיק קרושעוואַן, זי האָט זיך מגייר געווען נאָך בעת איהר ברודער איז געווען אַ יונגערמאַן און חתונה געהאַט מיט אַ יוד, מיט וועלכען זי איז קיין אַמעריקע געקומען אין 1903. קרושעוואַנס שוועסטער וואוינט אין באַלטימאָרא (פערייניגטע שטאַטען) און פיהרט אַ טראַדיציאָנעל יודיש הויז.

די אויטאָרין דערצעהלט ווי אַזוי איהר ברודער דער בלוטיגער פּאָגראָם-העלד און רעדאַקטאָר פון קישינעווער „בעסאַראַביעץ" איז געוואָרען אַנטיסעמיט און אין משך פון יאָהרען געפיהרט אַ בלוטיגע יודענהעצערישע און עלילת-דם אַגיטאַציע, וועלכע האָט לסוף געפיהרט צום שוידערליכען פּאָגראָם אין די פּסח-טעג פון 1903.

קרושעוואַן, דערצעהלט זיין שוועסטער, איז אין דער יוגענד בעלידיגט געוואָרען דורך אַ יודי-שער אַקטריסע, און דער פערביסענער און אַמביציעזער יונגער-מאַן האָט עס קיינמאָל נישט געקענט פערגעסען דעם פאַלק פון דער דאָזיגער אַקטריסע זיין פורים אין אַפּער פערשאַפט געוואָרען ביז נאַר, ווען צו דערוועלבער צייט איז זיין שוועסטער, די אויטאָרין פון דעם אַרטיקעל אין „פאָרווערטס" עיט לאַפען פון איהר עלטערן-הויז זיך מגייר געווען און חתונה געהאַט מיט אַ יודישען יונגערמאַן, קרושעוואַן האָט דעמאָלט געשוואוירען נקמה צו נעהמען פון יודען און נישט גערוהט ביז זיין בלוטיגע יודען העצע האָט דערפיהרט צו דער שוידערליכער קישינעווער שחיטה.

בעת דעם פּאָגראָם, דערציילט קרושעוואַנס שוועסטער, איז אַלס קרבן געפאַלען איהר אייגענע שוועגערין, די שוועסטער פון איהר מאַן, וועלכער די פּאָגראָם-חיות האָבען אָפּגעהאַקט אַ האַנד.

גרויסע שפּיאָנאַזש-אַפּערע אין פּאַריז

צווישען די אַרעסטירטע געפינען זיך אויך צוויי פּוילישע יודען

פּאַריז, 20 (ספּ. טעל.)

דאָ איז ענטדעקט געוואָרען אַ גרויסע שפּיאָנאַזש-אַפּערע, וועלכע נעהמט אַרום אַלס ברייטערע קרייזען. צווישען די אַרעסטירטע געפינען זיך אויך צוויי פּוילישע בירגער חנה און משה זאַלצמאַן.

מיליטאַריזם, אַנטיסעמיטיזם און ראַסיזם —

מיט וואָס ווערען געשפּייזט די קינדער אין דייטשלאַנד

בערלין, (יט"א) די פאַראייניגונג פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע פאַרלאַגען אין דייטשלאַנד פאַרעפענטליכט אַ ליסטע פון 250 ביכער, וואָס ווערען רעקאָמענדירט אַלס ענטשפּרעכענד צו בע-שענקען מיט זיי די קינדער לכבוד חנא, די ליסטע ענטהאַלט 150 ביכער מיט מיליטערישע סוזשעטען, 55 — מיט אַנטיסעמישער פּראָפּאַגאַנדע און 45 — איבער „ראַסען-טעאָריע". ראָמאַנען ווערט נישט רעקאָמענדירט קיין איין בוך פון בעלעטריסטישען אינהאַלט אָדער פון דער קינדער-ליטעראַטור.

יודען געדענקט!

היטלערישע באַנדעס פּייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאַנד

גייער גענוהר גענען זיי איז באָיקאָט אויף סחורות פון דייטשלאַנד!

איבער-קאָמיסאַר פאַר פּליטים-ענינים און די ארץ-ישראל-פּראַגע

בעריכט פון נעוויל לאַסקי אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען ועד-הקהלות

לאָנדאָן (יט"א) אויף דער לעצטער זי-צונג פון „באָרד אָוו דעפּיוטיס" האָט נעוויל לאַסקי, דער פּרעזידענט פון באָרד, אין נאָמען פון „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטע, אָפּגעגעבען אַ בעריכט, אין וועלכער ער האָט צוו. אנד. מיטגעטיילט וועגען די געשפּרעכען, וואָס יודישע פיהרער האָבען געהאַט מיט'ן איבער-קאָמיסאַר פאַר די ענינים פון דייטשע פּליטים מר. דזשעמס מאַקדאָנאַלד.

אין רעזולטאַט פון אונזערע געשפּרעכען מיט דזשעמס מאַקדאָנאַלד, האָט נעוויל לאַסקי ערקלערט, האַלטען מיר ביי דער גרינדונג פון אַ עמיגראַציאָנס-קאָמיטעט צוזאַמען מיט'ן „היקעם" אונטער די אויספּיציען פון איבער-קאָמיסאַריאַט. אין קרייז פון די בעטראַכטונגען פון דעם דאָזיגען קאָמיטעט וועט אויך אַריינגעהען א"י, און די פּרטים פון אונזערע פּלענער וועלען דעם ועד-הקהלות פאָרגע-שטעלט ווערען אַזוי שנעל ווי עס וועט פאַרטיג ווערען דער אַפּאַראַט פון איבער-קאָמיסאַריאַט. די אויפגאַבע פון איבער-קאָמיסאַריאַט בעשטעהט נישט בלויז אין קאָאָרדינירען די בעמיהונגען פון אַנדערע קערפּערשאַפטען, נאָר אויך אין אויפנעמען אייגענע אַקטיווע אונטערנעמונגען.

נעוויל לאַסקי קלערט אויף, דאָס הגם דער איבער-קאָמיסאַר שטעהט אין צוזאַמענאַרבייט מיט דער יודישער אַגענץ, האָט ער אָבער נישט קיין אויסדריקליכע פּאָזיטיווע פערהעלטניש צו א"י. צווישען ד"ר ווייצמאַן און דזשעמס מאַקדאָנאַלד בעשטעהט פונדעסטוועגען די ענגסטע צוזאַמענ-אַרבייט, און א"י ווערט נישט אויסגעשלאָסען דורך קיינעם, וואָס בעטראַכט די פּראַגע פון יודישע פּליטים.

איבערגעהענדיג צו דער לאַגע פון יודען אין דייטשלאַנד, ערקלערט נעוויל לאַסקי, אַז זייט דער לעצטער סעסיע פון ועד-הקהלות זענען אין דער דאָזיגער לאַגע נישט איינגעטרעטען קיין וויכטיגע שנוים. דער מצב איז נישט פאַרבעסערט געוואָרען.

די געשעהענישען פון די לעצטע 9 חדשים אין דייטשלאַנד האָבען געהאַט זייער ווירקונג אויף די שכנות'דיגע לענדער פון דייטשלאַנד און צענ-טראַל- און מזרח-אייראָפּא. אין פערשידענע אונ-גאַרישע אוניווערזיטעטס-שטעט איז לעצטענס פאָר-געקומען א סעריע אַנטי-יודישע אונרוהען אונטער דער אויסרייד, דאָס מען האָט ערלויבט אָנצוקומען אויף די הויכשולען יודישע פּליטים-סטודענטען פון דייטשלאַנד.

נישט קוקענדיג אויף דער שטרענגער אַקציע מצד די מאַכט-אָרגאַנען, וועלכע זענען דערגאַנגען ביז שליסען די הויכשולען צוויי אָדער דריי מאָל, האָבען די סטודענטען-אָרגאַניזאַציעס פאָרטגעזעצט זייער אַגיטאַציע פאַר דער איינפיהרונג פון אַ נומערוס-קלאַוזוס פאַר יודען. עס זענען אויך געווען אונרוהען אין רומעניען. אין פּוילען זעצען פאָר די ענדעקעס זייער אַנטי-יודישע העצע.

די ועד-הקהלות האָט בעקומען אַלאַרמירענדע בעריכטען פון אַפגאַניסטאַן וועגען גורל פון אַנ'ערך 1,600 יודען, וואָס זענען ענטלאָפען פון סאָוויעט-רוסלאַנד און געפינען זיך אין הונגער-נויט. דער „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטע" זוכט פאַר די דאָזיגע אומגליקליכע הילפס-מיטלען.

לאדז 21 דעצעמבער 1933

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז 21 דעצעמבער 1933

דער שטרייט צווישען ענגלאנד און אירלאנד

די אירלענדישע דראהונג זיך אפצורייסען פון ענגלאנד

די וואלערא״ האט זיך געהאט געווענדט צו דער ענגלישער רעגירונג מיט א נאטע. דער פיהרער פון די אירלענדער מערקט אן די כונה פון פריישטאט אירלאנד זיך אינגאנצען אפצורייסען פון ענגלאנד און ער פרעגט אן, וואס וועט אייגענטליך ענגלאנד דערויף זאגען; ער אליין האפט, אז ענגלאנד וועט קיין רעפרעסיווע מיטלען נישט אנגעהמען. די ענגלישע רעגירונג האט געענטפערט רואיג און קאלטבלוטיג, אבער אין דער רואיגקייט ליגט א דראהונג: מיר ווילען אייך נישט זאגען, וואס מיר וועלען טון אין אזא מאל. דער אייביגער שטרייט צווישען אירלאנד און ענגלאנד איז אריין אין א נייער פערשארפטער פאזע, הגם געדאכט וואלט זיך, אז די בעציהונגען פון די ביידע לענדער זענען שוין פון לאנג און ענטגילטיג ערלעדיגט.

די בעציהונג צווישען ענגלאנד און אירלאנד שטעלט זיך ביים היינטיגען טאג אויפ'ן סמך פון די געשלאסענע אפמאכען פאר אזוי: אין דובלין, דער הויפט-שטאט פון אירלאנד, געפינט זיך א גענעראל-גובערנאטאר, וועלכער רעפרעזענטירט די בריטישע קרוין. דער גענ.-גובערנאטאר בעשטעטיגט מיט זיין אונטערשריפט די בילען (געזעצען), וועלכע ווערען אנגענומען דורכ'ן פארלאמענט. טעארעטיש קאן דער גענ.-גוב. זיך אפזאגען צו צייכנען די געזעצען, אבער דאס איז בלויז טעארעטיש. דער ביל, וואס ווערט אנגענומען דורכ'ן דעיל (אירלענדישען פארלאמענט) ווערט א געזעץ. דער גענ.-גוב. גופא ווערט אויסגעקליבען דורכ'ן קעניג בלויז לויט דעם פארשלאג פון פריישטאט. אויפ'ן פארשלאג פון דע וואלערא איז אלס גענ.-גובערנאטאר געהאט בעשטימט געווארען א קליינער געוועלבער בלויז דערפאר, ווייל ער איז מספים געווען צו נעהמען פאר זיין ארבייט נישט צעהן טויזענט פונט געהאלט, נאר בלויז טויזענט, און דאס איז פאר איהם אויך געווען א ריזיגע סומע. גאנץ ענגלאנד און אירלאנד האבען דעמאלט געלאכט פון דעם איינפאל. איצט וויל דע וואלערא אינגאנצען אפשאפען דעם אמט פון גענעראל-גובערנאטאר, אויך דאס רעכט פון די אירלענדער אריבערצוטראגען פראצעסען אין העכערען געריכט פון דער בריטישער אימפעריע. אויף דעם באדען איז געקומען צו א שטרייט צווישען דרום-אירלאנד און פראטעסטאנטישען אולסטער, וועלכער ציהט אין דער ריכטונג פון ענגלאנד.

מיר וועלען מיט אירלאנד נישט פיהרען קיין מלחמה, אפילו ווען די דערמאנטע פארשלאגען זאלען ווערען א געזעץ, זאגען די ענגלענדער. אויב אירלאנד וויל, זאל זי זיך אפטיילען פון ענגלאנד, אבער זי דארף געדענקען, אז זי וועט דערפון פערלירען בעדייטענד מעהר. אירלאנד האט אלס איהר איינציגען מארק ענגלאנד. אויפ'ן דאזיגען מארק שיקט אירלאנד אלצדינג, וואס זי פערמאגט: ברויט, פיה, פוטער. אין דער לעצטער צייט זענען די אירלענדישע סחורות בעלייגט מיט א הויכען צאל אין ענגלאנד, וואס דאס איז פאר אירלאנד א גרויסער קלאפ, אבער דער צאל קאן ווערען געהעכערט און פערוואנדעלט ווערען אין א פערבאט-צאל. דאס איז איינס.

און ווייטער: אויב אירלאנד וועט זיך אפטיילען פון ענגלאנד, דאן וואס וועט ווערען מיט איהרע בירגער, וועלכע וואוינען אין פערשידענע לענדער פון דער וועלט? איצט זענען זיי בריטישע בירגער און געניסען אומעטום די געהעריגע ערטער, סיי הויכע סיי נידריגע. אויב אירלאנד וועט זיך אפטיילען פון ענגלאנד, וועלען אלע אירלענדער אלס אויסלענדער מוזען פערלאזען זייערע פאסטענס. צי האבען דע וואלערא און זיינע מיניסטארען וועגען דעם א טראכט געטון?

די אירלענדער ענטפערען, אז אויב עס וועט זיי שלעכט זיין, ווען אירלאנד וועט פערלירען דעם ענגלישען מארק און די אירלענדער וועלען אין ענגלאנד ווערען אויסלענדער, וועט נישט בעסער זיין אויך ענגלאנד, וועלכע וועט אפגעשניטען ווערען פון אטלאנטישען אקעאן דורך א פיינדליכער רעפובליק. אירלאנד איז נאטירליך א קליין לאנד, נאר אויב זי וועט זיך פערבינדען מיט א גרעסער לאנד, קאן זי ווערען שטארק און אנטון ענגלאנד אין פאל פון א קריג גרויסע שאדענס: די קעניגין פון ים קאן ווערען אפגעשניטען פון אטלאנטישען אקעאן.

אבער דער פרייער שטאט האט דאך נישט אפילו אין זיין רשות אלע אירלענדישע פראווינצען, פון פיר בלויז דריי, ענטפערען די ענגלענדער. דערויף ענטפערען די אירלענדישע נאציאנאליסטען: אולסטער קאן דורך אונז פערנומען ווערען, ווען מיר וועלען דאס וועלען. דאן וועלען מיר האבען איין אירלענדישע רעפובליק. זי וועט נאטירליך זיין קלענער פון ענגלאנד, אבער צרות וועט זי קאנען אנטון א סך.

זייטיגע בעאבאכטער פרעגען: וואס זאל דאס אינגאנצען בעדייטען? צי וואס דארף דע וואלערא האבען דעם גאנצען שטרייט? דער ענטפער קאן זיין אזעלכער.

אירלאנד איז אן ארים לאנד. דער עודף פון איהר טאלאנטפולער און אנרואיגער בעפעלקערונג פלעגט פאר'ן קריג עמיגרירען קיין אמעריקא. איצט האט דאס אויפגעהערט, ווייל די פאראייניגטע שטאטען האבען גענוג אייגענע ארבייטסלאזע. א טייל פון די בעגאבטע אירלענדער זענען אין דער היים געווארען בעאמטע, גענעראלען, מיליטער-לייט, מיט איין ווארט, מענשען, וועלכע לעבען פון דער מלוכה. די, וועלכע דאס איז נישט געלונגען, לעבען אין שטענדיגער קנאה. און דע וואלערא זאגט, אז אין אלעמדינג איז ענגלאנד איצט שולדיג, פונקט אזוי ווי פריהער. גענוג, אז אירלאנד זאל ווערען א רעפובליק און פאר אלע אירלענדער וועלען זיין גענוג פאסטענס.

אירלאנד געפינט זיך אויפ'ן וועג צווישען ענגלאנד און אמעריקא. און איצט האבען מיר דאס צוואנציגסטע יאהרהונדערט. אבער די בעקענטעניש מיט דעם וואונדערליכען לאנד ווייזט ארויס די צוויי אינטערעסאנטע פאקטען: ערשטענס, די ארטיגע בעפעלקערונג פון אירלאנד דענקט אזוי, פונקט ווי די אירלענדישע שטעט וואלטען געלעבען נישט לעבען ענגלאנד, נאר ערגעץ אין א ווינקעל פון דער וועלט. צווייטענס, די נערוועזישע בעגאבטע, אבער אמעראצישע בעפעלקערונג פון אירלאנד לעבט אין די פאנטאזיעס נישט פון צוואנציגסטען, נאר פון עלפטען אדער צוועלפטען יאהרהונדערט.

ענגלאנד דראהט אונז, שרייבט איין אירלענדישע צייטונג, אז אין פאל פון אפרייסען זיך וועלען מיר פערלירען די טעפ מיט פלייש. מען דארף זיין טעמפ ווי ענגלאנד, כדי צו שעצען העכער פאר אלץ דעם דאזיגען טאפ און נישט די גייסטיגע ווערטען.

דאס גאנצע אומגליק בעשטייט אין דעם, וואס מיר האבען צו טון, מיט א לאנד, וואס איז אפגעטיילט פון ענגלאנד נישט מיט א מהלך פון 400 מייל, נאר מיט א צייט-שטרעקע פון פיר הונדערט יאהר!

—:00:—

נישט ראסען-טעאריע, נאר רייַנער האנדעל

אינטערעסאנטע בעמערקונגען וועגען דער גערמאנישער ראסען-משוגעת

אין „קוריער ווארשאווסקי“ געפינען מיר אינטערעסאנטע בעמערקונגען וועגען דער אזוי גערופענער ראסען-טעאריע אויף וועלכער היטלער האט אויפגעבויט דאס גאנצע דריטע רייך זיינס.

„קוריער ווארשאווסקי“ מאכט אין אנהויב די פאלגענדע טרעפליכע בעאבאכטונגען:

ווען מען לייענט די אינפארמאציעס אין די דייטשע בלעטער, געפינט מען גאר אויסטערלישע בעווייזען פאר דער ריכטיגקייט פון דער גערמאנישער ראסען-טעאריע. אמת'ע „נארדיסקען“, אדער צפון-גערמאנער הייסען א שטייגער: סטאוויצקי, קראשעווסקי, מאלינאווסקי, יאראש; וועגען דער עקזיסטענץ פון די דאזיגע הערען זענען מיר בעוואויר געווארען פונם פראצעס וועגען אונטערצינדען דעם רייכסטאג. זיי האבען עדות געזאגט געגען די בעשולדיגטע ד. ה. אין גייסט פון דער רעגירונג. ווייטער האבען זיך ביי פערשידענע געלעגענהייטען אויסגעצייכענט צווישען די היטלעראווצעס, לויט אונזערע נאטיצען פון די לעצטע פאר וואכען, די הערען מארשאלאווסק, סקיבאווסקי, קראיעווסקי, שיקארסקי. פון דער צווייטער זייט פאליטישער באריקאדע פאהלען אויך נישט קיין עהנליכע צפון-גערמאנער, ווי דאס איז צו זעהן פון פערשידענע קאמוניסטישע פראצעסען (יאראצקי, זאוואדסקי) אדער פון די לאקאטארען פון די קאנצענטראציאנס-לאגערן (פאן אסעצקי).

עס ווייזט זיך אבער ארויס, אז אויך מאנכע היטלעראווצעס נעהמען נישט זעהר ערנסט די גאנצע ראסען-טעאריע.

עס טרעפען זיך אין דער היגויכט, שרייבט ווייטער דער „ק. וו.“, אפיקורסים אין לאגער פון די עקסטרעמסטע דייטשע נאציאנאליסטען. א שטייגער, דער בעריהמטער היסטאריקער און פילאזאף אסוואלד שפענגלער ווארפט אפ אין זיין לעצטען בוך די נאטירליכע ראסען-טעאריע. עס גייט נישט, שרייבט ער, וועגען דער רייַנער ראסע, נאר וועגען דער שטארקער ראסע.

איבריגענס, שרייבט דער „ק. וו.“, ווערען די היטלעריסטישע טעאריעס וועגען דער ראסע אינטערפרעטירט אזוי ווי דאס פאדערען די בעדערפענישען פון לויפענדען טאג. אזוי א שטייגער האט דער דייטשער אויסערן-מיניסטער איבערגעבעטען דעם יאפאנישען אמבאסאדאר צוליב דעם, וואס עס זענען געווען פאלען פון בעליידיגען יאפאנער אויף די גאסען פון בערלין און דערביי האט ער פערזיכערט, אז די דייטשע רעגירונג האט בעשלאסען אויפ'ן סמך פון נייע טעארעטישע פארשונגען פון דער ראסע צו אנערקענען, אז די יאפאנישע ראסע איז אויך א גלייכווערטיגע, פונקט אזוי ווי די גערמאנישע און די יאפאניש-דייטשע הייראטען ווערען ערלויבט. דער ראסען-טעאריטיקער פון די היטלעראווצעס ד"ר פאן לערס האט איינגעזעהן, אז אין די יאפאנער איז פאראן עפעס ארישעס, דאנגען די כינעזער דארף מען, פונקט ווי פריהער, בעהאנדלען, ווי א מינדערווערטיגע ראסע.

עס וועט אפשר קומען א צייט, ווען דאס אלץ וועט זיין אנגעלאנגט פון אן'אפמאך און דער ווערט פון דער ראסע וועט פעסטגעשטעלט ווערען אין האנדעלס-טראקטאטען, פערשטעהט זיך, אויף א שטרענג בעשטימטע צייט.

קורץ גערעדט, פון דער ראסען-טעאריע האט מען געמאכט א פשוט'ן האנדעל.

זיי זענען היטלערס שונאים און אליין אנטיסעמיטען

די יודישע מלחמות-הקיום אין פערשידענע לענדער נעמט אן לעצטענס אלץ נייע פארמען, וועלכע מיר מוזען כסדר קאנטראלירען, כדי נישט צו פערמיידען זיך מיט פערעלטערטע אומנוציגע געווער.

ווען היטלער איז אין דייטשלאנד ארויסגעשוואומען אויבענאן און אנגעהויבען פערווירקליכען זיינע באנאנישע גרויסהאפטע הריסות און גזירות אויף יודען, וואס האבען צו זיך קיין גלייכען נישט נאר די לעצטע הונדערטער יאהרען ביז דער שפאניש אינקוויזיציע, האט זיך אונז אויסגעדוכט, אנטקעגען דער שרעקליך-געדיכטער פינסטערניש אין דייטשלאנד, אז אומעטום, אין אלע אנדערע לענדער, שיינט פאר אונז די זון און יודען לעבען דארט ממש אין גן-עדנ'ס.

ראשית איז דאך א מענש זיכער מיט זיין בערפ-אצעוועטער ביסעל האב און גוטס, ער צי טערט דאך נישט עסענען זיין מויל, מ'טרייבט דאך איהם נישט ווי א ווילדע חיה פון איינגעזעסענע ערטער.

דער עיקר אבער האט אונז געטרייסט און געמוטיגט די מאראלישע הילף, וואס ווערט אונז אין פערשידענע לענדער געגעבען אין אונזער קאמף געגען היטלערען. מיר האבען געגלייבט, ווי די גאנצע וועלט וואלט געווען אונזער פערבינדעטע, ווייל אומעטום האט מען דאך היטלערן פיינט צוגלייך מיט אונז און אויב אפילו נישט אין אלע לענדער איז מען קאנסעקווענט אין אט דער פיינדשאפט, דא שמייכעלט צו היטלערן די דיפלאמאטיע, דארט לעקט זיך צו איהם דער מסחר, אין אנדערע לענדער האט מען בעשיינפערלעך, ווי מיט אין האנד גלעט מען איהם און מיט די אנדערע קוויפט מען איהם, — איז, מילא, צי זענען מיר שוין אליין אין פולער ארדענונג מיט אונזער אנטי-היטלערישען קאמף, צי איז אין אונזער אייגענעם פראגע נישט דער „פרוץ מרובה על העומד“, צי קומט אונז נישט אויס צו קעמפען געגען די דוזעטייטערס און בוג דים, אינדיווידועלע אדער אפילו קאלעקטיווע און ארגאניזירטע?

אזעלכע פאלס האבען מיר געקענט פערטיהרט ווען דורכען אלגעמיין כלל, אז מיין שונא'ס שונא איז מיין פריינד און פערבינדעטער אין אונזער פערשידענעם-קאמף אין יעדע לענדער, וואס זענען אנטי-היטלעריסטיש געשטימט.

ווייזט אונז אבער דאס לעבען א בילד, וואס רופט ארויס ביי אונז א שרעק, פעלקער האבען זיך אויסגעלערנט וועגען יודען-שנאה און יודען פערסעקוציי אויפ'ן וואגשאל און מכבד דיך אונז מיט גרעסערע אדער קלענערע דאזעס פון אזא דעם ספעציפישען לויט די בעדינגונגען פונ'ם ארט און פון אגריבגען פון יעדער צייט. און בעת היטלער האט אונז איינגעגעבען די גרעסטע פארציע אנטיסעמיטיזם, וועלכע אונזער ארגאניזם קאן נישט פערטראגען, האבען אנדערע פעלקער אראפגענומען די הכרעה, פערקלענערט די וואג, וועניגער, ווער מער, ווער ווייניגער, און די קלענערע ביטערקייט איז אונז אויסגעקומען פונקט ווי דיס...

די ערשטע אין דעם פריט קאט דיך אויסגעצייכענט עסטרייך, וועלכע האט געפיהרט א ביטערן קאמף געגען היטלערן און דעם היימישען היטלעריזם, האט אבער גלייכצייטיג ביסלעכווייז איבערגענומען אלץ מעהר און מעהר היטלערס קאמף לאזונגען, פיהרט איין אלץ שווערערע גזרות געגען יודען און פערביטערט אונז דאס לעבען נאך אויף א גרויסען שטייגער.

נאכדעם קומט לעטלאנד און עסטלאנד, וואו דער קאמף געגען היטלערן ברענט ווי א העלישער פייער און אין דערזעלביגער צייט צופלאקערט זיך אויך דער אנטיסעמיטיזם, מ'פערקירצט ביסלעכווייז די יודישע אויטאנאמיעס, די יודישע פריווילעגעס, ס'בלייבט שוין באלד דייער ווייניג פון די פרייהייטען און גלייכהייטען, וואס יודען האבען פון זיי גענאסען אין די דאזיגע לענדער מיט פולע הויפענס.

ווידער אנדערש איז אין לעטלאנד, וואו יודען האבען פון באך דער מלחמה אן נאך נישט געפרובט פערזוכען דעם טעם פון אמת'ער גלייכבערעכטיגונג, הגם די קאנסטיטוציעס האבען עס אונז צוגעזאגט.

אין די דאזיגע לענדער שטייער די אנטיסעמיטען פונ'ם ערשטען מאן „אויף דע וואך“, דערלאזען נישט יודען קומען צו זייער רעכט, איבו'ם לעצטען יאהר, האבענדיג „א-" דיך דעם דייטשען מוסטער, זענען אויך יעדע אנטיסעמיטען היטלעריזירט געווארען, בעמיען זיך איבער מיט די ראסען-טעאריעס, פערפייערען שוין פאר יודען אנדערע רשעות, וואס זיי האבען אמאל אפילו נישט געחלומט וועגען זיי.

און אויב די אנטיסעמיטען וואלטען, חלילה וחס, בעקומען די מאכט, וואלטען זיי זיכער געגאנגען אין די טריט פון היטלערן און וואלטען זייער גאנצע המן-פראגראם פון להשמיד ולאבד פערווירקליכט אן שום חרפה. צום גליק, קענען זיי זיך צו דער מאכט נישט דערשלאגען און מוזען זיך בעגנוגענען מיט העצען און דיבאטירען.

אבער אויך די פארטייען, וואס בעקעמפען די אנטיסעמיטען און האלט זיך פעסט ביים רודער, טוט דאס זעלביגע, וואס די רעגירונגס-פארטייען אין די אויבענדערמאהנטע לענדער, זי וועגט דעם אנטיסעמיטיזם אויפ'ן וואגשאל, נעמט א-יאט פון איהם עטליכע אונצען, למשל די יאפענטליכע פיזישע אנפאלען, אדער צו קענטיגע ברוטאלע גזרות און די איבעריגע גיט זי אונז איין מיט דער זיכערקייט, אז מיר וועלען עס רואיג אראפשלינגען און פערדייען...

מיר זענען בפירוש פון דיזאזיגע רעגירונגען, ווייל אנדערש קען עס נישט זיין, ווייל מחוץ פון זיי איז נאך ערגער, אומדערטרעגליכער. מיר זענען זיי אפילו דאנקבאר פאר זייער סאלידאריזירען זיך מיט אונז איב'ם קאמף געגען דעם דייטשען היטלעריזם און די היימישע היטלעריסטען, אבער גלייכצייטיג טארען מיר אויך א רגע נישט פערגעסען אונזער קאמף פאר אונזער קיום.

מיר טארען זיך נישט לאזען פערפיהרען פונ'ם אלישען פלעמעלע, וועלכער בלישטשעט פון אונזער בשותפות'דיגען פראנט אין קאמף געגען היטלערן: ס'איז נאך וויכטיג, וואס מאכען ארויס שונא צו אונזער שונא. מ'מוז ארויסווייזען פריינדשאפט, לאיאלקייט, טאלעראנץ צו אונז, אט די אלע גרויסע מדות דארפען געפרובט ווערען איב'ם שמעלצטיגעל פון עקאנאמישע אינטערעסען.

די פערקלענערטע פארציע גיפט קען תמיד אויך פערסמען, בעדרוהען אונזער עקזיסטענץ; מיר דארפען קעמפען געגען דעם סם אין אלע זיינע דאזעס, געגען דעם אנטיסעמיטיזם אין אלע זיינע פארמען, קעמפען פאר דער פולער פערווירקליכונג פון אונזערע רעכט.

פ. כ.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

פרינציפיעלער - אורטייל וועגען א דאלאר - חוב

דאס ווארשאווער אפעלאציע-געריכט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון לאדזשער קרייז-געריכט

בשעתו האט דאס לאדזשער קרייז-געריכט גע־טראכט אן אינטערעסאנטען פראצעס וועגען איבער־וואלוטירען א חוב אין דאלארען אויף פוילישע זלאטעס אויפ'ן פריהערדיגען קורס צו 8 זל. 90 גר. א.

א פראנצויזישע פירמע האט אנגעקלאגט די קאנפעקציע-פירמע „לעווין און איזון" אויף א חוב פון א סומע פון 643 דאלאר, די פירמע האט אפגע־שלאגען מיט'ן בעצאהלען דעם חוב. פרוויל זענען די דאלארען געפאלען. דעמאלט האט די פראנצוי־זישע פירמע בישט געוואלט אנצעהמען דעם חוב און פערלאנגט זלאטעס אויפ'ן קורס פון 8 זל. 90 גר. א דאלאר. דאס קרייז-געריכט האט איבערוואלוטירט די סומע אויף 8 זל. 88 גר. א דאלאר. די פירמע „לעווין און איזון" האט אפעלירט און נעכטען האט דאס אפעלאציע-געריכט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון לאדזשער קרייז-געריכט.

לאדזשער אדוואקאט גרעל

איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע

(א) דאס לאדזשער קרייז-געריכט האט אויף דער ארויספאהר-סעסיע אין לאסק, בעטראכט דעם פרא־צעס געגען א אדוואקאט יעדשי גרעל, וועלכער האט זיין קאנצעלאריע אויף פושעטאוד 40. אדוואקאט גרעל איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט זיך צו־געאייגענט 1300 זלאטעס, וועלכע האבען געהערט צו דיינס א קליענט קאצפערסקי און האט געפעלשט א קוויטאקט. גאכדעם ווי קאצפערסקי האט דעם ענין איבערגעגעבען דער פראקוראטור האט אדוו. גרעל צוריקגעגעבען דאס געלד. דאס געריכט האט פערמשפט דעם אדוו. גרעל אויף א האלב יאהר טורמע.

דער'הרג'עט זיין שכן אין מאמענט פון אויפרעגונג

דאס לאדזשער קרייז - געריכט האט ארויסגעטראגען א בעפרייאונגס - אורטייל

(2) נעכטען איז אויף דער בעשולדיגונגס־באנק אין קרייז-געריכט געזעסען דער 41 יעה־ריגער יוסף יאשינסקי אונטער דער בעשולדי־גונג פון דער'הרג'ענען זיין שכן, וולאדיסלאוו קא־ליגקא אין א מאמענט פון גרויסער אויפרעגונג צווישען יאשינסקי און קאלינקא זענען די פער־ליכע בעציהונגען געווען זעהר אנגעשטרענגטע. יאשינסקי איז געווען א רוהיגער מענש, דאגעגען קאלינקא איז געווען אן'אוואנטוריסט און א שמוג־לער, וועלכער האט געשמוגעלט טאבאק פון דייטש־לאנד. יאשינסקי האט מיטגעטיילט דער פאליציי, אז קאלינקא שמוגעלט סחורה פון דייטשלאנד, און דעריבער האט קאלינקא געדראהט יאשינסקין מיטן טויט.

דעם 12. דעצעמבער איז ווידער געקומען צו א מחלוקה צווישען קאלינקאן און יאשינסקי און דער לעצטער האט אויסגעכאפט א רעוואלווער און מיט דריי רעוואלווער־שאסען דער'הרג'עט קאלינ־קאן.

יאשינסקי האט זיך בעת די אונטערזוכונגען פערטיידיגט דערמיט, אז ער האט שטענדיג געלעבט אונטער דער מורא, אז קאלינקא וועט איהם דער־הרג'ענען, אויך דאסמאל האט קאלינסקא איהם פער־טשעפעט און זיך אזוי אויפגעפיהרט, ווי ער וואלט איהם געוואלט בעפאלען. ער האט דעריבער געוואלט פערטיידיגען זיין לעבען און אויסגעשאסען אין קאלינקאן.

דאס קרייז-געריכט האט ארויסגעטראגען אן אורטייל, לויט וועלכע יאשינסקי איז אינגאנצען בעפרייט געווארען, די מאטיווען זענען די, אז יא־שינסקי האט שטענדיג געלעבט אונטער דער מורא, אז קאלינקא וועט איהם דער'הרג'ענען. דעריבער דארף מען אננעהמען, אז יאשינסקי האט געוואלט זיך ראטעווען דאס לעבען.

צוזאמענשטויס פון אן'אויטאבוס מיט א וואגען

קאטאסטראפע אין זגערזש

(2) נעכטען איז אין זגערזש אויף לענטשיצקא גאס פארגעקומען אן'אויטא־קאטאסטראפע, וועלכע האט צום גליק נישט געבראכט קיין מענשליכע קרבנות. אין דער ריכטונג פון לאדז איז געפאה־רען אן'אויטאבוס וועלכער איז געפיהרט געווארען דורכ'ן שאפער לודוויג רושקאווסקי, ביי דער לענטשיצקא איז דער אויטאבוס ארויף אויף דעם וואגען מיט וועלכען ס'איז געפאהרען וולאדיסלאוו וואניאק. ביים צוזאמענשטויס איז דאס פערד דער־הרגעט געווארען. דער וואגען איז צושמעטערט געווארען, דער פוהרמאן איז פערוואונדעט געווארען.

אויפקלערונג וועגען מאראטאריום פאר פערלעגענע שטייערן

דער מאראטאריום פאר פערלעגענע שטייערן (פארן 1 אקטאבער 1931), וואס איז פערעפענט־ליכט געווארען אין דזש. אוסטאוו נומ. 94 פאז. 731 ווערט אנגעווענדען אויף אן'אמטליכען אופן אזוי, אז דער פעראינטערעסירטער בעל-חוב דארף זיך בכלל נישט ווענדען וועגען דער הנחה ווענדען.

דער מאראטאריום איז חל אויף אבראטאוויע, דאכאדאוויע, מאיאנטקאוויע. שטייערן פון אומבע־וועגליכע גיטער און ספאדקאוויע מיט אלע צושלא־גען און נעמט אבער נישט ארום לאקאלאוויע און אלע איבעריגע אפצאהלונגען. דער מאראטאריום בעציהט זיך אויך נישט צו קיין שטראפען אפילו פאר סקארבאוויע און שטייערן פערברעכענס. דא־געגען האט ער יא אנ'אנווענדונג לגבי שטראפען פאר אפשלעפען די צאהלונגס-פליכט פון שטייערן.

בכלל קאנען גניסען פון דערמאנטען מארא־טאריום נאר אזעלכע בעלי-חובות, וועלכע פיהרען ווייטער די פערשולדיגטע אונטערנעהמונגען. די דערמאנטע הנחה קאן אבער נישט האבען קיין אנווענדונג לגבי די יעניגע בעלי-חובות, וועלכע פיהרען שוין נישט זייערע אונטערנעהמונגען.

אומגליקספאלען ביי דער ארבייט

(2) אין דער פאבריק פון דער „ווידזעווער מא־נופאקטור" איז נעכטען פארגעקומען אן'אומגליקס־פאל ביי דער ארבייט. דער ארבייטער בראיעק איז אריינגעפאלען אין די רעדער פון א מאשין און איז שווער פערוואונדעט געווארען. בראיעק איז אפ־געפיהרט געווארען אין שפיטאל פון דער קראנקען־קאסע.

פערמשפט א גנב

נעכטען איז געמשפט געווארען דער גנב וולא־דיסלאוו פעליקסיק, וועלכער האט דעם 2 סעפטעמ־בער ארויסגעגנבעט פון א טאקסובקע א רעוואלווער און דעמיט ענטלאפען. פאר דעם שטיקעל איז ער פערמשפט געווארען אויף 9 חדשים טורמע.

Dr.

Wołkowyski

4 ציגעל=גאס 4, טעל. 216-90

נעהמט אן אין הוימ= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער=שוועכע

אויפנאהמס שעה'ן פון 8-1 מיטאג און 5-9 אווע'נ

גרויסע חנוכה=פארשטעלונג פון די יודישע גימנאזיעס

א גאנץ יאהר אנגעשטרענגטע דשמודנע און פעראנטווארטליכע ארבייט. א גאנץ יאהר אחריות פאר די אנפעטרויטע פערמעגענס פון הונדערט־טער עלטערען וועלכע האבען איבערגעגעבען זייערע אוצרות די אנפיהרער און לעהרער־פערזאנאל פון די דריי יודישע גימנאזיעס אין לאדז. די איגערליכע שווערע ארבייט ווערט יעניג וואס ארויסגעזעהן, אבער פון צייט צו צייט קומט צום אויסדרוק דער רעזולטאט פון דער טעטיגקייט, מיר האבען געזע־הען די גרויסע חנוכה־פארשטעלונג וועלכע איז איינגעארדענט געווארען אין שטאטישען טעאטער, דורך אלע דריי גימנאזיעס. די אנפיהרונג האט זיך בעמיהט ארויסצופיהרען אלע געביטען פון דער שול־ערציהונג, גייסטיגע און פיזישע ערציהונג, דיסציפלין, שפראך געזאנג, און אלעס איבעריגע וועלכעס שטרעבט צו ערציהען א שטאלצען, גאנצען מענש צוגעגרייט צו דער שווערער לעבענס־עקזיס־טענץ פון א יודישען אינטעליגענט.

די פייערונג האט זיך אנגעהויבען מיט'ן גע־זאנג פון פוילישען הימן און „התקוה", דאן איז גע־צונדען געווארען חנוכה־ליכט און דער גרויסער איבער הונדערט קעפיגער מיידעל־כאר אונטער דער געניטער אנפיהרונג פון בעקאנטען דיריגענט און קאמפאזיטאר פראפ. פיוישיס. דער כאר האט דא־ציג און מיט דיסציפלין געזונגען א ביטעל ארץ־ישראל לידער און דערביי האבען זיך אויסגעצייכענט די הערליכע סאלא-געזאנגען פון די קינדער לצן סאלא פרידלאנד און מינא בער.

אנ'אמת'ן בחת האט מען געהאט פון די גאר קליינטשקע קינדערלעך, וועלכע האבען געפילדעט א פרעהליכע „צוזאמענגעשפילטע" קאפעליע.

א גאר גרויס ארט אין דער ערציהונג פון די יודישע גימנאזיעס מוז פערנעהמען די גימנאסטיק אונטער פראפ. זיירע האט בעוויזען ארויסצושטעלען א גרויסע גרופע הערליך־געבויטע יונגעלייט מיט זייער מאדערנע טעמפע און אנטפולע מוסטער איבונג.

דער טעאטראלער טייל איז בעשטאנען פון צוויי זאכען, וועלכע האבען געקאסט די רעזשיסערען (ד"ר פאלעק, ד"ר פרידמאן און מאג. קאגנער) זעהר פיל ארבייט. די ערשטע זאך איז געווען א ריזה קאנצענטרירטע פראגמענטען פון למדנ'ס פאעמע „מסדה", ס'איז געווען פיעטעט, פערשטענדניש און שכל פון די אלע קינדער, וועלכע האבען אין דער פארשטעלונג אנטיילגענומען. דער עיקר איז זיי האבען געוואוסט צו וואס די פארשטעלונג האט געצילט.

אנ'אמת פרעכטיג שפיל הן אין איינצאל, הן אין דער אויספיהרונג איז געווען דער ערשטער אקט פון מעטערלינגס „בלויער פויגעל", פארביג, לעב־בעדיג, קאסטיום, גרים, דעקאראציע, געזאנג און טאנץ. אלין צוזאמען האט זיך צוזאמענגעלעגט אויף א הערליכען שפיל.

דער גרויסער פערזאמלונג־זאל, וועלכער איז בעשטאנען מייסטענס פון עלטערען פון די גימנאזיע־שילערס האבען מיט רוישענדע אפלאדיסמענטען בעדאנקט די דירעקטארען און דעם לעהרער־פערזאנאל דערפאר, וואס זייער פערמעגען ווערט גוט אנגעוואנדט.

ר.

דאנערשטאג

21

ג

טבת תרצ"ד

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.42

זון-אונטערגאנג 3.25

צוגאב=פאבאר=קאמיסיע

דאנערשטאג דעם 28-טען ד. ח. 8 א זייגער אינדערפריה קומט פאר א צוגאב=פאבאר-קאמיסיע אויף פעטריקאווער 165.

צו דער קאמיסיע דארפען זיך שטעלען די פאבאראווע פון 1912 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט.

ביליגע טעלעפאן-טאריף פאר ניי-יאהר-וואונשען

(א) דער טעלעפאן- און טעלעגראף-אמט איז מודיע, אז כדי צו געבען דער בעפעלקערונג די מעגליכקייט טעלעפאניש איבערצוגעבען ניי-יאהר־וואונשען, וועט דער טעלעפאן-טאריף פ.ן צווישען־שטאטישע טעלעפאן-געשפרעכען זיין א ביליגער אין די טעג פון 23, 24, 25, 26 און 31 דע־צעמבער ה. י. און דעם 1. יאנואר 1934.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצ־פערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קא־פערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), ס. באיארסקי און וו. שאט (פשעיאזד 19), מ. לי־פיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

ווען עס איז גליטשיג

מוז מען שיטען זאמד אויף די טראטוארען

(2) פאליציי האט צוזאמענגעשטעלט פראטא־קאלען נעגען ווירטסלייט, פאר נישט אויסשיטען מיט זאמד די גליטשיגע טראטוארען בעת דער פראסט.

אויף מעהרערע גרטער האבען פערביינעהער זיך אויסגעגליטשט און דערביי שווער פערוואונדעט געווארען.

זעלבסטמארד

(2) נעכטען האט אויף זשעראמסקא 7 גע־פרובט צו נעהמען דאס לעבען דורך אויסטרינקען סם די 18-יעהריגע העלענא וואיטער.

די פאגאטאוויע האט נאכ'ן ערטיילען די ערשטע היקף דער זעלבסטמערדערין זי אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

די סיבה פון זעלבסטמארד איז נישט פעסט־געשטעלט געווארען.

א שרפה אין א וואוינונג

(2) נעכטען איז אין פישער'ס וואוינונג מיעל־טשארסקא 24 אויסגעבראכען א שרפה. די ארויס־גערופענע פייערלעשער האבען דאס פייער לאקא־ליזירט און פערלאשען.

1-טער קלאנג-קינא-טעאטער „ROXY" נארוטאוויטשא 20

לעצטע 2 טעג!

פרייזען פון די פלעצער פון 54 גר. אן

נוצט אוים די געלעגענהייט צו בעוואונדערען דעם גרעסטען פויליש-פאלעסטינישען קלאנג-פילם

„סאברא"

אין די הויפט-ראלען: די הויפט-שוישפילער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאנצער וועלט „הבימה"

חנה ראווינא, ע. בערטאנאה, א. מעסקין א"א

אויסער'ן פראגראם: מכבי'אדע אין תל=אביב און די אויסשטעלונג אין תל-אביב.

אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג. אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג.

א יונג-ווייבעל האט חתונה מיט אן׳אלטען מאן צוליב... נקמה אז איהר געצ׳גט׳ך מאן

זי האט אבער געהאט נישט קיין גוטען סוף

א זעהר אינטערעסאנטער און סענסאציאנע-לער פראצעס איז די טעג פארגעקומען אין לאדזער קרייז-געריכט. די אנקלאגע איז געווען א גאנץ פשוט׳ע. א געוויסער וו. פון שטעטעל זעלעוו, היינטער לאדז, א בעקאנטער גביר האט אנגעקלאגט זיין אייגענע פרוי, אז בעת ער איז נישט געווען אין דער היים, האט זי איהם צוגעגנבעט ציהרונג און פערשידענע חפצים אויף א סומע פון 10 טויזענט זלאטיס.

מילא, אזעלכע זאכען טרעפען זיך אפט, אבער בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען האבען זיך ענטפלעקט אזעלכע סענסאציאנעלע פרטים, אז זיי זענען ווערט בעשריבען צו ווערען. די בעשול-דיגטע, א יונגע שעהנע פרוי, רחל, איז א טאכ-טער פון דעם זאגלעמביער גביר קארטאווסקי. ביז 17 יאהר איז זי געווען אינדערהיים און איהר האט נישט געפעהלט אפילו פון פויגעלמילך. זי האט זיך גוט געלערנט, שעהן געוואקסען און אפ-געהיטען געווארען דורך איהר מוטער. מיט 5 יאהר צוריק איז איהר מוטער געשטארבען און פאר רחל׳ען האבען זיך אנגעהויבען שווערע צייטען, איהר פאטער, דער גביר האט צום צווייטען מאל חתונה געהאט און האט בעקומען די אמת׳ע „אשת חיל״. אבער דאס איז געווען א צרה פאר דעם מאן. ערגער איז אבער געווען וואס די שטיף-מאמע האט זיך אזוי אנגעזעצט אויף רחל׳ען, זי אזוי געפייניגט, אנגעטאן אזעלכע געברענטע צרות, אז רחל׳ע האט געמוזט פערלאזען די שטוב און איז אוועק אין דער וועלט אריין. א געוויסע צייט איז זי געווען ביי א מוהמע אין טשענסטאכאוו, דאן ביי א מוהמע אין לאדז, און דאן ווען זי איז אלט געווארען 20 יאהר איז רחלע אוועקגעפאה-רען קיין זעלעוו, כדי דארט זיך פערדינען אויף פרנסה. זי האט זיך גענומען דערוואוסט, אז דארט דארף מען א לעהרערין אין א שול, וועלכע א יו-דישער פעראיין האט געעפענט. רחלע האט טאקע בעקומען דעם משטעלע, פאסטען און איז פערבליבען אין זעלעוו. אין דער דאזיגער שול איז אויך אנגעקומען אלס רעליגיע-לעהרער א יונ-גערמאן נחמן קאליש, וועלכער איז ערשט נישט לאנג ארויס פון דער ישיבה, אבער איז דאן גע-כאפט געווארען אין דער מעשה און איז געווארען א היינטמאלטיגער. אין דער שול האבען זיך ביי-דע בעקענט, געווארען נאהענט צווישען זיך און, ווי געוועהנליך, איז די בעקאנטשאפט איבערגע-גאנגען אין א ליבע. חתונה האבען זיי נישט געקענט פשוט דערפאר, ווייל ס׳איז נישט געווען וואס אין מויל אריינצולעגען און מ׳האט דאס אפגעלעגט אויף גליקליכערע און בעסערע צייטען.

די צייטען זענען אבער אזוי שנעל נישט געקומען. דערווייל האט זיך געמאכט א געשיכטע, אז נחמן קאליש האט בעקומען ארויספאדערונג פון זיין שוואגער אין פאלעסטינא, אז ער זאל אהינ-קומען און וועט האבען דארט פרנסה. פערשטעהט זיך, אז נחמן האט נישט אפגעווארפען דעם פאר-שלאג און איינגיכען אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל, צוזאגענדיג זיין כלה רחל׳ע, אז ווי נאר ער וועט זיך מעהר אדער ווייניגער איינארדנען, וועט ער זי אראפברענגען קיין ארץ-ישראל און פאר זיי וועלען זיך עפענען די טויערן פון גליק.

רחל׳ע איז געבליבען אין קליינעם שטעטעל, איינזאם אבער מיט האפנונגען אויף א גוטער צו-קונפט.

נחמנ׳ען האט אין ארץ-ישראל אפגעגליקט. ער האט געמאכט גוטע געשעפטען און, ווי מען זאגט, איז ער געווארען דארט א גביר. צו וואס-זשע האט ער געדארפט טראכטען וועגען רחל׳ען, ווען ער האט דארט בעקומען א מיידעל מיט א גרויסען נדן? האט ער טאקע אויפגעהערט אינ-גאנצען צו איהר צו שרייבען און צום סוף איהר צוגעשיקט א איינלאדונג צו זיין חתונה, וועלכע קומט פאר אין ארץ-ישראל.

רחל׳ע איז געווען פערצווייפעלט, עלענד, ארים און עגמת-נפש. זי האט געזוכט נקמה, אבער וואס האט זי געקענט טון, איז איהר איינגעפאלען א מאדנער געדאנק.

אין זעלאוו געפינט זיך א גרויסער גביר וו. א יוד פון א יאהר 50 און דערצו אן׳אדרוגינוס, ישט קיין מאן, אט מיט דעם מענשען האט רחל׳ע בעשלאסען חתונה צו האבען, זי א פולבלוטיגע, יונגע רייפע פרוי און ער נישט קיין מאן... אבער א גביר. אומר ועושה: פון דעם שידוך איז באלד געווארען און די חופה איז געשטעלט געווארען, פערשטעהט זיך, אז וועגען קיין צופרידענעם צוזאמענלעבען האט נישט געקענט זיין קיין רייד. רחל׳ע האט זיך געטראכט, אז זי וועט שפילען די ראל פון א בעלי-בית׳טע ביי וו. און דערפאר זיין מאטעריעל פערזארגט. וו. איז אבער נישט געווען פון די מענשען, וועלכע זאלען אימיצען עפיס פערגינען און רחל׳ע האט געהאט אויסצושטעהען גרויסע צרות. ס׳האבען זיך צווישען פארפאלק אנגעהויבען מחלוקת, וועלכע האבען געברענגט דערצו אז אין א שעהנעם טאג האט זי, היגטער איהר מאנס וויסען, צוגענומען פאר 10 טויזענד זלאטעס ציהרונג און איז ענטלאפען קיין לאדז, וו. האט נישט לאנג געטראכט און אנגעקלאגט זיין יונגע פרוי פאר גנבה.

אין געריכט האט די פרוי דערצעהלט איהר גאנצע לעבענסגעשיכטע און האט זיך פערטיידיגט דערמיט, וואס פאר דער חתונה האט איהר וו. דאס ציהרונג געשענקט, דאס זענען געווען איהר כלה-מתנות. דאס געריכט האט רחל׳ען פריינעשפראכען

ארעסטירט דעם שווינדלערישען „דאקטאר״

וועלכער האט געהיילט מיט... שווארצע קאווע

(2) מיר האבען מיט עטליכע טעג צוריק מיט-געטיילט אז אין פאביאניץ דרעהט זיך ארום א שווינ-דלער, וועלכער גיט זיך אן אלס דאקטאר וואס היילט מיט „מעדיצינען״ וועלכע זענען בעשטאנען פון שווארצער קאווע.

די פאליציי האט אנגעהויבען אן׳ענערגישע אויספארשונג וועלכע האט געבראכט צו ארעסטירען דעם שווינדלער, וועלכער האט זיך ארויסגעשטעלט אלס אדאלף לאנגע פון לאדז, לאקאטארסקא 16. דער שווינדלער איז ארעסטירט געווארען.

קאנפערענץ פון אונטערנעהמער און די שאפערען

איז נישט צושטאנד געקומען

(2) אויף געבעטען איז צום ארבייטס-אינספעק-טאר צונויפגערופען געווארען א בשותפותדיגע קאנ-פערענץ פון די פארשטעהער פון אויטא-אונטערנעה-מער׳ן שאפער לודוויג רוטקאווסקי. ביי עס לענ-שאפערען וועגען אונטערשרייבען א קאלעקטיווען אפמאך מיטן די שאפערען וועגען די צאהלונגס-און ארבייטס-בעדינגונגען.

די פארשטעהער פון די אונטערנעהמער זענען נישט געקומען אויף דער קאנפערענץ און דער ערעפע-איז זי אפגעלעגט געווארען ביז דעם 4 יאנואר.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 21 דעצעמבער 1933

7,00 צייט-סיגנאל. 7,05 גימנאסטיק. 7,20 גראמאפאן, ידיעות. 7,40 גראמאפאן, 7,52 הויז-ווירטשאפט. 11,40 פרעסע, ידיעות, 11,57 צייט, סיגנאל. 12.05 גראמאפאן, ידיעות 12.35 שול-קאנצערט. 3,25 עקספארט. 3,30 קאמוניקאט. 3,40 קאנצערט. 4,40 ביכער-איבערזיכט. 4,55 קאנצערט. 5,50 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאטען. 6,00 רעפעראט. 6,20 אודיציע. 7,05 פערשידענעס. 7,40 ספארט, ידיעות. 8,00 קאנצערט. 9,00 פאסט-קעסטעל. 10,00 לידער. 10,15 טאנץ-מוזיק. 11,00 קאמוניקאטען, ידיעות. 11,05 טאנץ-מוזיק

* * *

פון אויסלאנד

8,40 רוים – אפערעטקע. 8,40 מיילאנד – אפערע. 8,55 הילווערסום – סימפ. קאנצערט. 9,00 פאריז – אפערע „זשידובקא״. 9,20 מינכען סימפ. קאנצערט.

חנוכה-פייערונג פון „שעורי-ערב״ ביי פא״י

אין לאקאל פון „פועלי אגודת ישראל״ איז פארגעקומען, אונטער׳ן פארזיץ פון ח׳ שלום ווארגאן, א סיום-פייערונג אויף סדרי-מועד, פערבונדען מיט א חנוכה-פייערונג.

חזן יעקב פישלעוויטש צינדט מיט׳ן ש״ע-כאר חנוכה-ליכט, ראטמ. יעקב בילויער, דוד באמאץ און ש. גרינפעלד רעפערירען וועגען דער בעדייטונג פון חנוכה. דער רבי פון ש״ע הרב פישל פעדער איז מסיים די מסכת און גיט צום סוף אפהאנדלונגען וועגען דער וויכטיגקייט פון ש״ע.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – – –	82.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע –	38.50
4 „ דאלארבקא –	49.50
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	54.88
8 „ ווארשאווער סאנד-בריף	50.00
8 „ לאדזער „ „	46.50
ענגלישער פונט – – –	29.10
דאלאר – אפיצ. 5.69, נישט אפיצ. –	5.65
גאלד-דאלאר – – – –	8.97
גאלד-רובל – – – –	4.68
דייטשער מארק – – –	2.12

DR. MED.

H. Różaner

הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פוס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. **Lubicz u. Villy Simonović**

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

Dr. med.

Z.Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11–1 און פון 2–3 נאכמ.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע״ נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

אויפטריטען פון

בן-ציון וויטלער

צוזאמען מיט׳ן „פילהארמאניע״-אנסאמבל. מארגען, פרייטאג, ד. 22-טען 9 אווענד און שבת, דעם 23-טען 4 נאכמיטאג (פרייזען פון 70 גר. ביז 2.20

פרעמיערע! די גרעסטע סענסאציע פון סעזאן פרעמיערע!

„באנדיט-דזשענטעלמען״

שבת, ד. 23-טען 12 בייטאג פרידמארגען-פארשטעלונג — ספעציעלע גרויסע — פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50 צום לעצטען מאל די גרעסטע שלאגער-אפערעטע

„יאנקא ציגיינער״

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

פאבאר-רעגיסטער פון 1913

ווערט אויסגעלעגט אין מיליטער-ביורא

פון 2-טען ביז׳ן 15-טען יאנואר ק. י. וועט אין דער מיליטערישער ביורא (פעטריק. 165) אויסגעלעגט זיין דער פאבאר-רעגיסטער פון יאהר-גאנג 1913. יעדער האט רעכט אין דעם רעגיסטער צו מאכען בעמערקונגען אויף נישט פינקטליכקייטען.

א מכשפה, וואס היילט... מיט א קאפ פון א הונט

איז אריינגעפאלען אין „חר גדיא״

(2) אין גלאווער געגענד איז בעקאנט א מכשפה, וועלכע היילט כל ערליי חולאת׳ן מיט פער-שידענע סגולות.

די לעצטע צייט איז די מכשפה געקומען אין דארף לוביאנקאוו, היגטער בזשעזשין צו א שווער זוכט קראנקע פרוי מאריאנעוסקא. די מכשפה האט נאך דער אונטערזוכונג געפאדערט 150 זל., וואס זי האט בעקומען און פערשריבען האט זי אזא רעצעפט:

אין דער וואנע אריינטאן גריינס און אנגעגאסן קאכטען קאפ פון א הונט און אויב זי וועט אויס-האלטען 9 טעג, וועט זי בלייבען לעבען. אבער באלד אין דער ערשטער וואנע האט די פרוי בע-קומען א בלוט-שטורץ און געשטארבען.

די דאזיגע מכשפה, וועלכע האט זיך ארויס-געשטעלט פאר די 58-יעהריגע קאטאזשינא זשאמבעק פון א דארף אונטער בזשעזשין, איז געבליבען ארעסטירט געווארען.

—:00:—

מעלדונגען

געזעלשאפט קולטור ליגע, לאדזש.
פרייטאג דעם 22-טען ד.ה. גרויסע הנחה פארשטעלונג אין שטאטישען טעאטער.
שטאטישע טעאטער.

די טעאטראל ארטיסטישע אסט. ארגאניזירט אויף פרייטאג 22 ד.ה. א גרויסע הנחה-פארשט. אין שטאטישען טעאטער צו די ביליגסטע פרייזען פון 30 גר. ביז 2.30 (ביי דער קאסע ביז 4.40). אויסער דעם ווערט ארויסגעגעבען הנחה בילעטען אין שטאטישען טעאטער אויף פרייטאג, שבת און זונטאג צו ביליגע פרייזען.

הנחה בילעטען אין קינאס.

די אסט. גיט ארויס הנחה-בילעטען אין די בעסטע קינאס ביי אונז אין שטאט. די הנחה-בילעטען זענען גילטיג יעדען טאג (אויף שבת און זונטאג הנחות אויף אלע פלעצער.

שפראך - קורסען.

ס׳ווערען נאך אנגענומען איינשרייבונגען אויפ׳ן קורס פון פרעמדע שפראכען: ענגליש, פראנצויזיש און רוסיש, דער אפצאהל פארן גאנצען קורס איז 10 זל., איינשרייב-געלד 1 זל.

די עספעראנטא-סעקציע ביי דער געז. „קולטור-ליגע״ ארגאנזירט א קורס פון עספעראנטא פאר אנפענגער. איינשרייבונגען ווערען שוין אנגענומען.

איינשרייבונגען אויף דער קאלאניע אין זאקאפאנע.

די אס. פאר טוריסטיק און לאנדקענטעניש נעמט אן איינשרייבונגען אויף דער קאלאניע אין זאקא-פאנע אויפ׳ן 1-טען יאנואר.

הנחה-בילעטען, איינשרייבונגען און אינפאר-מאציעס אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע״ זאנאדניע 68 (פראנט פארטער) טעל. 191-15 פון 10 ביז 3 און פון 4.30 ביז 9.30 אווענד.

הנחה-בילעטען אין קינאס, אין שטאטישען טעאטער און אויף קאנצערטען אין דער ביבליאטעק א. ג. ב. בארכאוו, אל. קאשטשושקי 9.

די קולטור קאמיסיע ביי דער באכאוור-ביב-ליאטעק, אליא קאשטשושקי 9 גיט ארויס הנחה-בילעטען אין קינאס, אין שטאטישען טעאטער און אויף קאנצערטען.

די הנחות זענען ווייטגעהענדע און זענען גילטיג אויף אלע טעג און סעאנסען.

הנחה-בילעטען אין פוילישען טעאטער זענען גילטיג יעדען טאג אויך אויף פרעמיערעס.

די ביבליאטעק איז טעטיג יעדען טאג פון 10 פריה ביז 2 נאכמ. און פון 4 ביז 10 אווענד.

ד״ר העלער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

השיבנו נאזאר! בעפעלט די חברה קדישה

מוז דער קארגער גביר בחרפתנו אויסדרייען דעם דישעל און צוריק א היימפירען דאס טויטע ווייב

א מעשה ווי אזוי א קליינשטעטלדיגער קמצן האט געפרובט אנצו-פייפען א קהלה, די המציאה איז איהם אבער נישט געלונגען

אין שטעטעל פ—ק, וואס ליגט נישט ווייט פון לאדז, וואוינט א יוד ש. איז דער דאזיגער ש. שטיין-רייך: פיהרט דאס גרעסטע געשעפט פון דער גאנצער אומגעגענד, פערמאגט הייזער און אנדערע נחלאות, האט שטיין אוצרות געלד אויף היפא-טעקען. דערצו איז ער אבער א געוועלטיגער קמצן און אנ'אומערגעווענליכער שלעכטער מענש און נישט בלויז ער אליין איז אזא רשע, נאר אויך זיין ווייב און בני-בית זענען נישט קיין קלענערע רשעים. קיין גראשען צדקה איז נאך פון ש. שטוב נישט ארויסגעגאנגען, וועגען טאן עמיצען א גמילת חסד איז דאך אפגערעדט, אפילו עפעס מזי די קהלה ממש מיט צוואנגען פון איהם ארויס-רייסען. פרעמדע און היימישע ארימע לייט מיידען אויס, ווי א פעסט זיין הויז. זאגאר צו די נויטען פון זיין אייגענער משפחה איז ער קאלט ווי אייז, קיינער קען זיין נאמען נישט הערען.

פערשידענע מיטלען האט מען שוין אנגע-ווענדען בכדי ווייכער צו מאכען דאס פערשטיי-נערטע הארץ פון דערמאנטען אכזר, אבער אומ-זיסט, באין ברירה האט דאס שטעדטעל פון איהם רעזיגנירט. ביי קיין שום קהלה-אקציע איז ער שוין נישט גענומען געווארען אין בעטראכט פונקט, ווי ר'וואלט געלעבען אין חרם אדער בכלל נישט עקזיסטירט.

געטרייסט האט מען זיך נאר מיט דער איינ-ציגער האפנונג, אז אייביג וועט דאך דער בעל דבר נישט לעבען. ער אדער עמיצער פון זיין בני בית וועט דאך זיכער אמאל אנ'אויג פערמאכען, וועט מען זיך שוין דאן מיט איהם אפרעכענען פאר דער גאנצער צייט.

ענדליך האט זיך מאקע ש. ווייב מיט א צייט צוריק אוועקגעלייגט א קראנקע אין בעט. קיין דאקטאר האט מען צו איהר נישט גערופען. קיין טייערע רפואות האט מען איהר אויך נישט איינגעגעבען, ס'איז דאך עפעס א שאד געלד, איז זי געלעגען און געקרעכצט אזוי לאנג ביז זי האט זיך אוועקגעפעקט.

אין שטעדטעל איז גלייך געווארען הימלען. די חברות און פעראיינען האבען זיך גענייט גרויסע ביטלען, די קהלה האט צוזאמענגעשטעלט א רשימה פון המתרכשים און איינען תשובען פון מת זיך געגרייט זיי צו באפרידיגען. אלע האבען געווארט, אז דער אלטער קורא זאל קומען אונטער העבדלען מכוח דער קרקע פאר זיין פערשטאר-בענע יאוישנע און אויסציילען דאס ביסעל קליינ-בערס.

האט א נוים דער בעל דבר פערשטאנען, אז קול רופט זיך צו איהם נישען. האט ער זיך קודם פאר די אויגען נישט געגרייטען. ס'איז א דורך א טאג, דאס שטעדטעל איז געווארען אומרוהיג. דער עולם איז געווען זיכער, אז דער אלטער ש. מיט זיינע פקפריישע בנ'יקעס גרייטען זיך דער קהלה אנצושפייען. מ'האט גענומען נישטערן און שמעקען אין אלע ווינקלען און מ'איז דערגאנ-גען, אז איינער פון די בנ'יקעס האט זיך געלאזט פענדעם אוועק טאן פוילישען טראקט צו דער דייטשער קאלאניע. גערעדן איז דאס שוין געגאנג שפעט אין אוונט. אומפעסטעריקט איז מען דעם חברה-מאן נאכגעצויגען און מ'האט זיך דערוואוסט, אז ר'האט נעדינגען א פוהר מיט א געשפאן תיכף ארויס צו פאהרען אין נאכטען שטעדטעל.

ס'איז גלייך אלארמירט געווארען די חברה-קדישה. אויף אלע שליאכען האבען זיך באלד אוועקגעשטעלט שמירות. ארום 2 א זייגער ביינאכט איז ווירקליך אנגעקומען א פוהריש מהרשל, אויף וועלכען ס'האט זיך אויך געפונען דער אלטער ש. די שומרים זענען גלייך צוגעשפרונגען צום פיהרעל, גענומען בעטראכטען די לאדונג און ארגאנעמענדיג די רייה זאק, דערזעהען דעם מת.

חברה האבען בעפוילען דעם אלטען: השיבנו נאזאר! ער האט זיך אנגעהויבען צו אמפערן, גע-פרובט איינשטעקען די יודען א פאר גילדען לא-פובקע, אז די זאלען דורכלאזען דעם שמוגעל, און, אז די אלע קונצען האבען אבער נישט גע-האלפען און די שומרים האבען געדראהט מיט „קנעפלעך", איז דער אלטער ווייכער געווארען, געהייסען אויסדרייען דעם דישעל און די „סחורה" צוריק אהיימגעפיהרט.

חברה קדישא האט באלד נאכדעם ווייטער אוועקגעשטעלט פאר'ן בית אבל „פיקעטעס" און געהאלטען אויג, אז מ'זאל דעם מת ווידער נישט אויספרוירען. די פאמיליע ש. האט פערשטאנען, אז ס'איז אויער, אז אייב מ'וועט נישט מאכען קיין פלוחפוס וועט דער „באגאזש" בלייבען אינדער-היים. האבען זיי דאן מיט דער קהלה אנגעהויבען אונטערהאנדלען. ביז שפעט אין אוונט דעם דריטען טאג האבען זיך די אונטערהאנדלונגען פערצויגען. דער קהלה איז קוים געלונגען ארויס-צוררייסען פון דער רשעת'דיגער משפחה 350 זל. ערשט דאן איז דער מת צו קבורה געקומען.

ארגוס.

מיט צוויפיל עקספרעסיע און הארציגע עמפינדונ-גען, אז מיר האבען געהאט דעם העכסטען גענוס ווי אזא הערליכע קאמפאזיציע אין אזא מייסטער-האפטע אויספיהרונג קען פערשאפען.

דאסמאל איז אויך צו באוואונדערן דעם ה' ריידער'ס מוזיקאלישע בעגלייטונג אפילו אין די שטעלען (טארטיני), ווען די קינסטלערין איז בע-ווען אין אנ'אויפגערעגטען צושטאנד.

* * *

„הזמיר"-קאנצערט

אונזערע געזאנג-פעראיינען האבען זיך חנוכה צווינגען און אונז איבערצייגט, אז מיר האבען צוויי גרויסע יודישע געזאנג-פעראיינען, וואס פער-שאפען אונזער שטאט כבוד.

דער „הזמיר"-קאנצערט האט בעוויזען, וואס עס בעדייט א גרויסער דיריגענט פאר א כאר.

אין גאר א קורצער צייט, זעהען מיר פאר זיך א גרויסען כאר מיט גוטע פריש-יונגע שטימע, און זינגט אזוי ריין, מוזיקאליש און איביג יודישע לידער.

יודישע לידער.

דער אוצר פון אונזער שאפען, פון אונזער געמיט, ליידען און פריידען, געדיכטעט און מוזי-קאליש ארגאמענטירט פון יודישע דיכטער און מוזיקער פון דעם גראד ווי: ליאוו, ביאליק (זמרי' זאקס „די לבנה" (לייב ניידוס), געלבארט „איינגענער „אליין" (אלמי) — אט אין דעם מין געזאנג האט דער יונגער און הויך-טאלאנטיר-טער דיריגענט י. זאקס געוויזען מיט זיין באגאב-בענאבונג און פעהיגקייטען ארויסצובעקומען אפילו פון אזא יונגען כאר אזא שיין געזאנג, ווי מ'קען זיך דאס נאר פארשטעלען ביי לאנג-געשולטע און געפלעגטע כארען.

מיר הור'ן איבער, אז דער „הזמיר"-כאר אונטער ה' זאקס לייטונג דערנעהנטערט זיך צו זיין אמאליגען רוהמפולען גלאנץ.

D—ski

מוזיקאלישע נאטיצען

רעציטאל פון עריקא מאריני

ווי א גרויסע קינסטלערין האט זי איהרע אמביציעס, און די אמביציעס פערלאנגען, אז איהרע קאנצערטען זאלען זיך אנהויבען פינקטליך און אז עס זאל, ווענינגסטענס, זיין רוהיג אין זאל.

אונזער קאנצערט-פובליקום האט אפילו ליב צו הערען גרויסע קינסטלער, אבער עס אכטעט נישט אויף די טראדיציעס, וואס עס פערלאנגען גרויסע קינסטלער-קאנצערטען. דאס דאזיגע ליבע פובליקום האט נאך געזוכט זיינע פלעצער אין דער צייט, ווען די קינסטלערין האט שוין געשפילט מארטיניס וואונדער-שעהנעם פידעל-קאנצערט. און אז מ'האט לסוף צוגעמאכט די טירען, האבען זיך נאך געפינען אזעלכע, וואס האבען מורא'דיג גע-קלאפט ביים אריינגאנג אין זאל אזוי, אז די קינסטלערין האט געמוזט איבעררייסען דעם קאנצערט.

מיר לאזען איבער דעם פובליקום אליין אנצורופען מיטן ריכטיגען נאמען זיין פערהאלטען זיך בעת'ן מאריני-קאנצערט.

עס פערשטעהט זיך זעלבסט, אז די קינסט-לערין האט צוליב אזא האנדלען געשפילט פאר-מיצען נערווען און נישט ווי מיר קענען ערווארטען פון א'עריקא מאריני.

דערפאר האט זי שפעטער, בערוהיגענדיג זיך (און אפשר האט נאך עריקא מאריני פערגעסען א קינסטלער-טרעהר), האט זי געשפילט דעם דע-מאל פידעל-קאנצערט פון מאקס ברוך, אזוי ווי מ'קען עס זעהר זעלטען הערען נאר ביי אזעלכע פענאמענאלע קינסטלער, ווי עריקא מאריני איז.

דעם קאנצערט הערען מיר צום ערשטען מאל אין לאדז. דורך זיינע שווערע קאמפליצירטע — אפילו פאר פידעל-ווירטואזען — טעכנישע כמעט-אונמעגליכקייטען, האבען מיר געהערט דורך מא-ריני'ס מייסטער-פינגער אין אזא לייכטער פארם,

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מאנער-שוואכע-בעהאנד-לונג און קאסמעטישע בעהאנדלונג.
עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו., זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.
נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונט. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
א. ג.
אונטער דיין שויץ
אין די הויפט-ראלען:
Adam Brodżysz
Marja Bogda
דער זאל איז צענטראל בעהייצט.
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

120

— יא, דירעקטאר גאלדס פרוי, ווען נישט זי וואלט אלץ נישט געהאט קיין צוועק, וואלט דאס אלץ אפילו נישט געווען איבערגעטאנט. געוויס האב איך געהאט מיין ציל דערין. צי איז דאס אבער געווען אויסגערעכענט? צי האב איך דאס אלץ געטאן מיט א געוויגענעם ישוב הדעת? צי קאן מען רעכענען א מענש און גלייכצייטיג איהם צו ברעכען? צי איז דאס מאקע געווען מיין ציל? און איצט די אויפטאקט, צי האט די פרוי גאלד מסכים געווען אויף מיין פארשלאג, ווען זי וואלט נישט געווען אומגענומען מיט דעם ווילען צו ראַ-טעווען איהר מאן? איך פערשטעה, אז דאס איז נאר א קרבן פון איהר זייט. זי איז זיך מקריב, כדי צו ראטעווען איהר מאן, וועלכען זי ליבט. מיט אנדערע ווערטער הייסט דאס, אז די פרוי גאלד וויל אפילו פערקויפען איהר לייב, כדי ארויסצוראַ-טעווען א געליבטען מענשען און דער זעלבער לאגע בין איך, וועלכער וויל אימיצען טאן א טובה, כדי אליין צו שטילען די תאוה, דעם גלוסט צו א פרוי, וועלכע איך ליב.

— אַך, צום טייוועל, צו וואס בגעט די דאזיגע פערשאלטענע פילאזאפיעס, וואלט מען נישט גע-קענט אויסקומען אהן איהר? צי איז נישט בעסער די מענשען, וועלכע מאכען זיך דאס לעבען לייכט, בעקוועהם און אנגענעהם אהן דעם, אז זיי זאלען יעדען צומאל ערשט בעטראכטען פון אלע זייטען. ס'לאזט זיך אבער נישט אנדערש מאכען, אזוי בין איך שוין דער גרויסער גביר, דער גרויסער גבן דערמאן מאוביע.

מאוביען האבען צוך אין קאפ געפלאנטערט פערשידענע געדאנקען, רעזיגנאציע און אויפ-שוואונג — דאס זענען געווען די צוויי פראבלעמען וועלכע ער האט געווא"פט ענטשיידען. הגם ער האט שוין פון פריהער אויס געוואוסט, ווי אזוי ער וועט דאס ענטשיידען, האט ער זיך נאך געוואלט אליין איבערצייגען און בלייבען אין דער דאזיגער אפגעגאנגענער לאגע, וואס לענגער, מיט דער פרוי גאלד האט ער שוין נישט לאנג גערעדט, ער האט בכיון אפגעלייגט איהרע וויזיטען ביי איהם, ווייל ער האט זיך איבערצייגט, אז זיינע פלענער האבען זיך אנגעהויבען צו עבדייעטן און ווייל ער האט נאך נישט געקענט אנגעהמען קיין ענטגילטיגען בעשלוס, האט ער נישט געוואלט מיט איהר רעדען, אפטאַרען און אריינפיהרען אימיצען אין א טעות איז נישט געווען אין זיין געוואוינהייט. ער האט הערליבער אנגעהויבען צו דערוויטערען פון זיך די פרוי גאלד. ס'איז איהם געוואָרען נישט אנגע-נעהם צו רעדען מיט איהר וועגען דעם ענין, וועלכען ער האט אנגעהויבען.

מאוביע האט אוועקגעלייגט די דעפעשע, וועל-כע ער האט בעקומען פון באנעצקין, האט זיך אוועקגעלייגט שלאפען און בעפוילען איהם אויפ-צוועקען. ער האט געוואלט פערשלאפען די צייט, ביז באנעצקי וועט קומען. ער האט שוין נישט געוואלט טראכטען וועגען קיין שום ענין, ביז די גאנצע זאך וועט זיין אויפגעקלערט.

אויף דער פויליש-דייטשער גרענעץ האבען זיך געטראפען באנעצקי מיט'ן גראף.

— ווי געהט עס גראף? ווי איז דיר געגאנ-גען דער אפשניט פון זיין פארטיטשקע איבערגעט אויס,

אז דו ביזט גליקליך פון איהר ארויסגעקראכען.

— ס'איז אזוי לייכט נישט אנגעקומען צו פערווייבען דיין טויט.

— דערפאר וויל איך לאנג לעבען, ווייסט דאך, אז מ'האט אויף אימיצען געשטארבען, וועט ער לאנג לעבען.

— דאס איז אמת, אבער אויף מיר האט נישט געדאַרפט אויספאלען דער גורל איהר צו וויסען צו געבען וועגען דיין טויט. דאס איז געווען א שווערע מלאכה, וועלכע דו איז אַרורך.

— ביזט אויך אנ'אקטיאר...

— אפשר א גרעסערער ווי זי, האט דער גראף אין א וויק געענטפערט, איך האב אויך שוין גע-טראכט וועגען דעם.

דער גראף איז געווען אין א גוטער שטימונג, ער האט זיך שוין געפיהלט ווי אינדערהיים, ער האט שוין געשטרעבט זיך אפצורוהען פון די לעצטע איבערלעבענישען.

— און דו ווייסט שוין אונזער וויטערדיגען פלאן? האט באנעצקי געפרעגט.

— איך וויל אפילו נישט וויסען. קענסט טון, וואס דו ווילסט, ס'געהט מיך גארנישט אן.. איך וויל דיך בעטען, אז דו זאלסט מיר אפילו נישט שרייבען וועגען דעם אלעם, וואס וועט דא פארקומען, איך וויל. אז מיין נאמען זאל דערביי נישט דערמאהנט ווערען, איך האב שוין גענוג.

— נו, ווי דו ווילסט, איך דארף דיך מעהר נישט האבען. דאס וואס דו האסט מיר געקענט לייסטען אין דער גאנצער געשיכטע, האסט דו שוין געטון און דערפאר קומט דיר א גרויסער דאנק.

— דעם דאנק האלט דיר, נאר מיך לאז צורוה, איך וויל זיך מעהר נישט פערדינען קיין דאנקען.

גראף ראשעוויטש איז געזאהרען צוזאמען מיט באנעצקין און דער פרוי ראזען, דער וועג איז שנעל אדורך.

— הער מיך אויס, ראשעוויטש איך קען באטאנען. מיר פאהרען דא מיט א דאמע, זאלסט נישט פרובען צו פערפיהרען קיין באהעגנמטע בע קאנטשאפט.

— ביזט איפערזיכטיג באנעצקי, דאס האב איך וועגען דיר נישט געטראכט, דו ביזט דאך א קלוגער מענש, נאך א קלוגערער ווי איך האב פער-רעכענט, און א קלוגער דארף נישט זיין איפער-זיכטיג.

— איך האב נישט צוליב וואס צו זיין איפער-זיכטיג. ס'האנדעלט זיך גארנישט וועגען דעם, די דאמע, מיט וועלכער איך פאהר איז א קראנקע און דו דארפסט זי לאזען צורוה.

— גוט האסט דו באנאך א קרבן פון מיר, דו דארפסט פערשטעהן, אז איך זאל פאהרען מיט אזא הערליכע דאמע מיט א געפיהל, אז מ'קען זיך נישט דערנעהנטערן צו איהר, איז א גרויסער קרבן. אלזא זאל זיין אזוי.

— ביזט א גוטער ברודער ראשעוויטש, די דאמע איז אן אומגליקליכע. זי איז אריינגעפאלען אין א צרה צוליב טאקע דער פערברעכערישער באנדע, וועלכע דו האסט געהאלפען צו דעמאס-קירען.

— נו, זאל איהר גאט העלפען, אז זי זאל געזונט ווערען, הגם זי איז דאך א יודישקע.

— פון וואנען ווייסט דו דאס?

— איך דערקען אין דעם בעזעל. איך האב פיינד יודישע פרויען.

— נו, און ביזט דו זיכער, אז אהאאיז נישט קיין יודישע.

— איך וועל שווערען דערויף, איך בין צופיל מבין.

— נו, אפשר ביזט דו גערעכט, איך וועל דיר אויף נישט שווערען. איך קען דיר מבשר זיין די בשורה, אז אהא איז א יודישע.

— איך קען זיך ווענען, אז נישט.

— איבריגענס, זענען דאס נארישקייטען, דו וואלסט דיך שוין געקאנט אויסהיילען פון דיין אנטיסעמיטישער קראנקהייט.

(פארטזעצונג קומט)

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

(ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען אגענטור)

ניין יודישע געלעהרטע פון דייטשלאנד

אויפגענומען אויף דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים

ירושלים. די העברעאישע אוניווערזיטעט האט איינגעלאדען ניין יודישע געלעהרטע פון דייטשלאנד, וואס זענען צוליב זייער יודישקייט בעזייטיגט געווארען פון דייטשע הויכשולען. איצט ווערט בעטראכט די פראגע וועגען איינלאדען ווייטערע יודיש דייטשע געלעהרטע אויף לעהר־פאסטענס אין דער העברעאישער אוניווערזיטעט.

פראפ. ב. טארפסינער האט, ווי שוין מיטגעטיילט, אויפגענומען די ביאליק־קאטעדער פאר דער העברעאישער שפראך.

פראפ. אדאלף פרענקעל, וועלכער האט די לעצטע צוויי יאהר געלעזען לעקציעס אויף דער קילער אוניווערזיטעט, האט ווידער אויפגענומען זיין קאטעדער פון ריינער מאטעמאטיק אויף דער אוניווערזיטעט אין ירושלים.

ד״ר האנס לעווי פון בערלין האט בעקומען דעם לעקטאראט פון דער לאטיינישער שפראך און ליטעראטור.

דער געזו. פריוואט־דאצענט פון דער פרייבורגער אוניווערזיטעט ד״ר ערנסט א. עקסאנדער איז נאמינירט געווארען אלס עלטערער אסיסטענט פאר עקספערימענטאלער פיזיק.

ד״ר בעארג גאלדשאבער פון בערלינער ראדיאלאגישען אינסטיטוט איז אנגאזשירט געווארען אלס געהילפס־אסיסטענט פאר ראדיאלאגיע אין פיזישען אינסטיטוט און וועט צוזאמענארבייטען מיט פראפ. לודוויג האלבערשטעטער, דעם שעף פון ראדיאלאגישען אינסטיטוט ביים הדסה־ראטשילד שפיטאל אין ירושלים.

מ. א. יאדגענסקי אייבער פון די רעדאקטארען פון דער „ענציקלאפעדיא יודאיקא" איז אנגאזשירט געווארען אלס לעקטאר פון דער העברעאישער שפראך אין אלגעמיינעם שפראכען־צוגרייטונגס־קורס פון דער אוניווערזיטעט.

ד״ר אלעקסאנדער שפערבער פון אוניווערזיטעט אין באן איז בעאויפטראגט געווארען פארטצוזעצען זיינע ביבעל פארשונגס־ארבייטען.

ד״ר י. טידמאן און ד״ר דא. ע. מאן, ביידע פון בערלין, זענען אנגאזשירט געווארען אלס ספעציעלע פארשונגס־אסיסטענטען אויפ'ן געביט פון דער העברעאישער ליטעראטור.

אבמאך צווישען וועלט-מכבי-פערבאנד און דעם קרן-קימת

תל־אביב. ווי עס ווערט מיטגעטיילט איז צווישען מכבי וועלט־פערבאנד און דעם דירעקטאריום פון קרן־קימת געשלאסען געווארען אן אפמאך לויט וועלכען מכבי פערפליכטעט זיך צו זאמלען 5000 פונט און ווערט אין זיין רשות בעקומען א שטח פון 5000 דונאם קרן קימת בארען אויף דער קאלאניזירונג פון מכבי־מיטגלידער. דעם געזאמעלטען פאנד דארף מכבי צושטעלען ביז'ן 1. אקטאבער 1934.

קייט-דאטש זאל ווערען ירושלים'ער בירגערמייסטער

ירושלים. פון אראבישע קוועלען ווערט בעשפרייט דער קלאנג, אז אלס בירגערמייסטער פון ירושלים זאל, נאכ'ן דורכפיהרען די נעכסטע שטאדט־וואהלען אויפ'ן יסוד פון דער נייער ארדינאנציע, בעשטימט ווערען עדווארד קייט־דאטש, דער איצטיגער דיסטריקט־קאמיסאר פון צפון א״י. קייט־דאטש איז קיין א״י געקומען צוזאמען מיט דער בריטישער ארמעע אין 1917. פריהער איז ער געווען אין מלוכה־דינסט אין סודאן. קייט דאטש איז אלט 46 יאהר. אין יודישע קרייזען האלט מען פאר ווייניג וואהרשיינליך דעם אראבישען קלאנג.

אין עמק-יזרעאל נישט געבליבען קיין איין יודישער פאליציאנט

ירושלים. דעם פאליציי־דינסט אין נצרת קרייז, צו וועלכען עס געהערט אויך דער וואצער עמק־יזרעאל, פערלאזען איצט די לעצטע דריי יודישע פאליציאנטען, וואס זענען נאך דארט טעטיג. אלע דריי האבען זיך געווענדעט צו דער הויכער קאמיטע זיי צו בעפרייען פון דינסט. ביסלעכווייז פערלאזען דאס רוב יודען דעם א״י־פאליציי דינסט אין וועלכען זיי בעקלאגען זיך אויף נידעריגע בעלוינונג און שלעכטע בעהאנדלונג.

אויפ'ן מזרח-יריד אין תל-אביב

אנטייל פון דער בילצער אינדוסטריע און פוילישער פאוויליאן

דעם 7. דעצעמבער ה. י. איז אין לאקאל פון דער „אגודלס־" און אינדוסטרי קאמער אין ביליץ ביאלא פארגעקומען א קאנפערענץ. צונויפגערופען דורכ'ן אינדוסטריעלער פערבאנד און עקספארטערן פערבאנד וועגען אנטייל פון דער בילצער אינדוסטריע אין פוילישען פאוויליאן אויפ'ן מזרח־יריד אין תל־אביב אין פריהלינג 1934. אלס פארזיצער פון דער קאנפערענץ איז אויסגעוועהלט געווארען ד״ר העבריק הייליפערן, פארזיצער פון עקספארטערן פערבאנד.

די קאנווענץ פון טוך פאבריקאנטען און דעם אינדוסטריעלער פערבאנד האבען רעפרעזענטירט די ה״ה ד״ר גראס און פוליק. א. דע מאנאווארדא.

אן אויספיהרליכען רעפעראט וועגען די עקספארט־מעגליכקייטען פון פוילען קיין ארץ ישראל און אנדערע לענדער פון נאהענטען מזרח, האט געהאלטען דער דעלעגאט פון דער פויליש־ארץ ישראל'דיגער האנדעלס־קאמער אין ווארשא, ה׳ ארטור אנקער. אין דער דיסקוסיע האבען אנטייל גענומען פרעזעס ד״ר הייליפערן, דירעקטאר פון דער האנדעלס און אינדוסטרי־קאמער ד״ר אדא מעצקי און א רייהע אנגעזעהענע בילצער אינדוסטריעלער.

די קאנפערענץ האט בעשלאסען, אז די בילצער אינדוסטרי זאל אויף דעם נאהענטסטען מזרח־יריד אויסשטעלען נישט אינדיווידועל נאר אלס גאנצעס.

גרופען=רייזעס

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעפארשטעהענדען מזרח־יריד אין תל אביב, וואס וועט פארקומען אין דער צייט פון 26־טען אפריל ביז דעם 26. מאי 1934, פערשטארקט זיך די פעראינטערעסירונג מיט דער א״י־טוריסטיק.

א דאנק דער אינטערווענץ פון דער פויליש ארץ־ישראל'דיגער האנדעלס קאמער האט די פויליש־טראנסאטלאנטישע שיפס געזעלשאפט בעשלאסען צו פערקלענערען דעם פרייז פון שיפס־קארטען פאר די בעזוכער פון מזרח־יריד. די האנדעלס קאמער בעמיהט זיך אויך אין קאמוניקאציע־מיניסטעריום צו בעקומען ענטשפרעכענדע באהן־הנחות.

די לעצטע געשעהענישען אין א״י האבען נישט געווירקט אויפ'ן אפשוואכען די טוריסטען־בעוועגונג, ווייל עס זענען נישט איינגעפיהרט געווארען קיין פרינציפיעלע שנוים אין די טוריסטען־פארשריפטען: פערזאנען, וועלכע פאהרען קיין א״י אלס טוריסטען אויף א קורצע צייט (ביז 3 חדשים), בכדי אנצוקוקען האנדעלס — בעציהונגען, און געווינען נייע אפזאץ־מערק פאר זייער פראדוקציע, צוליב איינוועטיציע צוועקען אדער כדי צו בעזוכען זייערע קרובים, טרעפען נישט אן אויף קיין ספעציעלע שווערע ריגקייטען ביים בעקומען די טוריסטען־וויזע.

דער טוריסטען־דעפארטאמענט ביי דער פויליש ארץ־ישראל'דיגער האנדעלס קאמער אין ווארשא ארגאניזירט א רייהע אויספלוגען אויף דעם מזרח־יריד און עס האלט צאהלרייכע אנפראגען און אנמעלדונגען וועגען אנטייל אין די אויבענדערמאהנטע אויספלוגען.

די שיפס־הנחות ווי אויך די פאראויסגעזעהענע באהן־הנחות וועלען פיל מיטווירקען צו דער פערקלענערונג פון די רייזע־הוצאות אויף דעם מזרח יריד און דערמיט פערגרעסערען די צאהל פון די אנטיילנעהמער.

פאבריק פון קינסטליכע ציין

די פאבריק פון קינסטליכע ציין אין תל־אביב פון ה׳ ש. בלום ענטוויקעלט זיך אין א שנעלען טעמפא. די פאבריקס־פראדוקציע פערגרעסערט זיך כסדר און געפינט אן אפזאץ אין 53 לענדער. לעצטענס האט מען אויפגעבויט א נייעם פאבריקס־בנין און פערדאפעלט די צאהל ארבייטער, דערביי ווערט געארבייט אין 3 שיכטען.

אקציע פאר דער ספר-תורה א. נ. פון חפץ-חיים ז״ל

קאנפערענץ פון רבנים און פארשטעהער פון קהלות אין גראדנא

ווילנע, (יט״א) אהער מעלדעט מען פון גראדנע, אז דארט איז געשאפען געווארען א קאמיטעט פון די חשובסטע בעלי־בתים, כדי צו פראקלאמירען אויף א פייערליכען אופן דעם פערקויף פון אותיות אין דער ספר־תורה אויפ'ן נאמען פון חפץ־חיים, עס ווערט אויך צונויפגערופען אויף זונטאג ר׳ טבת א קאנפערענץ פון רבנים און פארשטעהער פון קהלות פון גראדנער ראיאן. די התחלה זעהט זיך פאר צו זיין זעהר אימפאזאנט.

ווילנע (יט״א) דער אינטערעס צו דער ספר־תורה ווערט אלץ גרעסער און נעמט ארום ברייטערע שיכטען וואס מעלדען זיך צו קויפען ספעציעלע פסוקים. דער „החלוץ המזרחי" אין ווילנע האט געקויפט דעם פסוק „נחנו נעבור חלוצים לפני ד׳", די בארנאוויטשער קהלה מעלדעט, אז אויף א זיצונג פון איהר פערוואלטונג האט זי בעשלאסען איינצושרייבען 25 אותיות אין דער ספר־תורה.

דער ספר־תורה=קאמיטעט האט בעקומען א בריף פון לובאוויטשערער רבי'ן, וועלכער האט בעפולמעכטיגט הרב ווייך צוקויפען פאר איהם דעם זכות איינצושרייבען איין אות אין דער ספר־תורה.

געשטארבען א בעקאנטער יודישער געלעהרטער אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ (יט״א). אין עלטער פון 69 יאהר איז דא פלוצלינג געשטארבען דער פראפעסאר פון כעמיע ד״ר ניימאן ווענדער, דער פערשטארבענער האט זיך קונה שם געווען אין וויסענשאפטליכע קרייזען מיט זיינע פארשונגען אויף דעם געביט פון אויסצוגעפינען דעם קרעבס־ערוויסרופער.

אויך אין פאליטיש־יודישען לעבען האט ד״ר ווענדער געשפילט א בעדייטענדע ראל. ער איז געווען דעפוטאט אין בוקאווינער לאנדטאג און פרעזידענט פון דער יודישער קהלה אין טשערנאוויץ.

גרויסע שרפה אין טשיזשעוו

טשיזשעוו. (יט״א) צוליב אן אומבעקאנטער סיבה איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אין הויז פון ב. שפירא. די שרפה האט ארומגענומען פיל וואוינונגען. די רעטונגס־אקציע איז בעזונדערס בעשווערט צוליב מאנגעל פון וואסער. פיל יודישע פאמיליעס זענען פערומגליקליכט געווארען. הילף איז דרינגענד נויטיג.

שלמה המלד'ס גרעסטע ליבע

6) לויט יודישע לעגענדעס ● פון א. אוסטילער

אין אוועלד האט מען געבראכט צום קעניגליכען פאלאץ צוויי טראג־בעטען, איינס פאר דעם קעניג און איינס פאר דער קעניגין מאקעדא. דעם קעניגס טראג — בעט איז געווען געמאכט פון דעם טייערסטען צעדער־האלץ, מיט א פורפורנעם איבערדעק, איבעראייניג איז עס געווען בעפוצט מיט גאלדענע און זילבערנע העפטעלעך, און מיט טייערע בריליאנטען, אונטען זענען געלעגען צוויי גאלדענע לייבען, אויף וועלכע דער קעניג האט זיך אנגעלעהנט.

אויף דער קעניגס טראג־בעטעל איז געווען קעניגליך דעקארירט, און מען האט עס געטראגען ביי דער זייט פון שלמה'ס טראג־בעטעל.

דעם גאנצען וועג פון דעם פאלאץ ביז צום היפאדראם האט די קעניגין נישט אראפגעלאזט קיין אויג פון דעם קעניג. איהרע אויגען זענען געווען אזוי איינגעגראבען אין איהם, אז זי האט אפילו נישט געענטפערט אויף די „הידד"־געשרייען פון די רייהען צושויער, וועלכע האבען אנגעפילט די גאסען.

דעם קעניגס בלאס געזיכט, זיינע רויטע ליפען, זיינע שווארץ גלענצענדיגע האר, צו וועלכע די זיך דורכוואפענדיגע גרויע האר האבען צוגעגעבען א בעזונדערע שעהנקייט, זיינע טונקעלע אויגען מיט די דיקע שווארצע בראמען, זיינע ווייכע, ווייסע און צארטע הענט, פון וועלכע עס האט ארויסגעבליצט א בלוט־רויטער רינג. זיין קעניגליכע פיגור, זיין ערנסט־קלוג געזיכט, זיינע פייערדיגע אויגען, אין וועלכע עס האבען געברענט פייערלעך פון א מילדען שמייכעל, האבען געצוינדען דער קעניגינ'ס הארץ. אט אט שפרינגט זי אראין אין זיין טראג־בעטעל, קושט איהם, בייסט איהם, יא דערשטיקט איהם פון ליבע. ער איז עס דאך דער קעניג, נאך ווענען איהר הארץ לעכצט שוין אזוי לאנג. צו וואס טויג איהר דער טראן, איהר מלוכה, אהן איהם? אלץ, אלץ, וואס איז נאר אין איהר מאכט, וועט זי איהם אוועקגעבען, אבי זי זאל נאר קענען ווערען זיינע — כאטש זיינע א בעד־ביענערין.

איהר נביא סאראהל, וועלכער איז געגאנגען ביי דער זייט פון איהר טראג־בעטעל, האט אלץ געמערקט. ער האט איהר א וואונק געגעבען, זי זאל זיך בעהערשען. א ים מיט טרעהרען האבען זיך א גאס געטאן פון איהרע שווארץ חנ'עוודיגע אויגען, בעת איהר ליידענשאפטליכער פייער האט זיך נאך מעהר צופלאקערט. דעם קעניגס זיצען פערטיפט אין געדאנקען, זיין בליקען אין דער ווייטער ווייטקייט, זיין טיפע גלייכגילטיגקייט צו איהר, איז געווען ווי בוימעל אויף איהר ליבעס־פייער. עס האט שוין דערגרייכט א פונקט, וואו זי פיהלט, אז זי הויבט איהם אן צו האסען. ווייל ער נישט זיין איהר גליק, אז זי מוז זי זיין זיין אומגליק. שענקט ער איהר נישט זיין הארץ, אזוי איז זי גרייט צו נעהמען זיין לעבען.

דאס שפילען פון טרומפייטען ביים היפאדראם און די הויכע הידד־געשרייען פון דעם גרויסען עולם האבען זי אויפגעוועקט פון איהרע שרעקליכע געדאנקען. און אז דער קעניג אליין האט זי אנגענומען ביי דער האנט און איהר געהאלפען ארויסשטייגען פון דעם טראג־בעטעל, האט זיך איהר געמיט געענדערט. דאס איז געווען די גליקליכסטע מינוט אין איהר לעבען. אן עקזאטישער שמייכעל האט זיך בעוויזען אויף איהרע ליפען. איהרע אויגען האבען געזונגען פון פרייד, און נישט קענענדיג זיך בעהערשען האט זי א קוש געטאן דעם קעניג אין די שפיץ־פינגער.

די האט באלד דערפיהלט די אומפאסיגקייט פון איהר איבעראיילטער טאט; אפער די סעקונדע גליק, וואס זי האט געהאט ווען איהר גאנצער קערפער האט א ציטער געטאן פון דעם דאזיגען קוש, איז איהר מעהר ווערט געווען ווי אלע פערגעניגענס, וואס זי האט געהאט אין איהרע צוויי און צוואנציג יאהר לעבען.

איינקומענדיג אין היפאדראם, איז די קעניגין מאקעדא איבעראשט געווארען פון דער פראכט און דעם גלאנץ. דריי מייל אויף דריי מייל איז געווען די גרויס פון דעם היפאדראם. א קוואדראט מייל האט פערנומען דער פלאץ פאר דעם נעפט־לויף, אין וועלכען עס האבען זיך בעטייליגט צעהן טויזענט יונגעלייט פון די שבטים גד און נפתלי. וועלכע דער קעניג פלעגט אויסהאלטען אויף זיינע קאסטען.

דער גאנצער פלאץ איז געווען בעפוצט מיט אלערליי סארטען חיות און פויגעל. לעבען צוויי זיילען זענען געשטאנען פיר גאלדענע לייבען, צוויי לעבען יעדען זייל, און פון זייערע באקציינער האט געשפריצט אלערליי פערפיומען אויף די צושויער.

און די צושויער זענען געווען געטיילט אין פיר קלאסען, וועלכע מען האט געקענט דערקענען לויט דעם קאליר פון זייערע קליידער. דער קעניג, זיינע אדיוטאנטען, די געלערנטע מיט זייער'ע תלמידים, די כהנים און די לוים האבען געטראגען ליכטיג־בלויע קליידער, די איבעריגע איינוואוינער פון ירושלים האבען געטראגען ווייסע קליידער. די פון אנדערע שטעט און דערפער זענען געווען געקליידט אין רויטען. און די יידען פון ווייטע לענדער, וועלכע האבען געבראכט צינז דעם קעניג, זענען געווען געקליידט אין גרין. די פיר קאלירען זענען געווען קעגען די פיר סעזאנען פון יאהר.

צוגעקומען צו די קעניגליכע זיץ־פלעצער, איז געשטאנען שושנה מיט א גרויסען בוקעט בלומען הינטער דעם קעניגס שטול. ווי מאקעדא האט זי דערזעהן, איז זי געבליבען א צוגעקאוועטע צום פלאץ. זי האט נישט געקענט בעגרייפען ווי א פרוי קען זיין אזוי שעהן. איהר אויסערגעוועהנליך שעהן, חנ'עוודיג און נאאיוו העל געזיכט, איהרע שווארצע צעפ דורכגעפלאכטען מיט רויטע בלומען, וועלכע רוהען אזוי ליכט אויף איהרע צוויי אויסגעדאקטע אקסלען און שייען געגען דעם ליכט ווי גאלדענער פורפור. דער אלייך־געמאכטער האלזבאנד, אויסגעפלאכטען פון טרוקענע רויטע און שווארצע יאגדעס, וואס ווירקעלט ארום איהר הויכען טורעם־געשניצטען האלז. איהרע לאנגע אויס געטאקטע פינגער, פון וועלכע עס בליאסקען אראפ צוויי גרויסע רובינען. איהר פאלמע פיגור, איינגעוויקעלט אין א ליכטיג־בלויע קלייד, פון וועלכען עס בויגען זיך ארויס צוויי בריסטען, ווי צוויי העגעלען ווייטערטריבען. אט דאס אלץ האט איהר אזוי פערכאפט דעם אטעם, אז זי האט זיך אינגאנצען נישט געקענט ריהרען פון פלאץ.

עס האבען איהר אנגעהויבען לויפען גע־דאנקען דורכ'ן קאפ, ווער איינגעטליך קען זי זיין? איז זי אפשר איינע פון שלמה'ס מאיטרעסען ווייבער?

אויך דער קעניג איז געבליבען שטעהן, ווען ער האט דערזעהן שושנה'ן אין איהר העכסטער שעהנקייט, אויך ער האט געהאלטען אין איין קוקען אויף דער בלומען־רייסערין, אבער נישט מיט קנאה'דיגע בליקען, ווי מאקעדא, נאר מיט בליקען פון ליבע, בליקען וועלכע בעטען זיך, און מאקעדאס שארפער קוק און שלמה'ס בעטענדער בליק האבען ארויסגערופען די ארימע שושנה אין א מאדנער אומשולדיגער צושראקענקייט, וואס האט נאך מעהר פערשטארקט איהר שעהנקייט.

מאקעדא האט באלד דערשפירט, אז שושנה איז די אידעאל פון דעם קעניגס גלייכגילטיגקייט צו איהר. זי האט מיט איהר שארף אויג בעמערקט, אז ווי נאר דער קעניג האט זי דערזעהן, האט זיך זיין גאנץ געזיכט געענדערט. זיין פערטראכטקייט, זיין פער'חלומטקייט איז פלוצים פערשוואונדען. אויף דעם ארט פון דעם מרה־שחורה'דיגען בליק אין זיינע אויגען, בלאסקעט א פייערדיג געלעכטערל, אז דער קעניג איז אין שושנה'ן פערליבט איז ביי איהר געווארען זיכער.

א בליק אויף שושנה'ן איבערצייגט זי, אז אויך זי איז אין דעם קעניג פערליבט.

דא צוברעכט זיך אין מאקעדאן איהר שטאלץ. זי, די שעהנסטע קעניגין פון דער וועלט; זי, וועלכע איז בעקאנט אלס די רויז פון דער וועלט; זי, צו וועמעס פיס קעניגען און פרינצען פאלען און קושען דיר; זי, וועמעס בליק בעגליקט מענשען, זאל זיך מוזען פערמעסטען מיט א קאנקורענטקע! נאך מעהר ווערט ווערט די אויפגערעגט, ווען זי דערוויסט זיך, אז שושנה איז נישט מעהר ווי א בלומען — רייסערין.

עס איז שוין איצט נישט ביי איהר בלויז א דורשט צו לעשען איהר ליידענשאפט — צו געווינען דעם קעניגס הארץ. זי ווייסט, אז קעגען שושנה'ן וועט קיין פרוי אין דער וועלט נישט זיגען. זי וויל בקמה בעהמען, זי וויל צושטערען, און אפשר וועט זי אויף אט דער צושטערונג פארט קענען בויען דעם טעמפעל פון איהר גליק.

אויב אפילו נישט, טאר אבער שושנה אויבער קיינע אומשטענדען נישט דערגרייכען דעם וואונש פון איהר הארץ. זי וועט קיינמאל נישט דערלאזען, אז שושנה'ס גליק זאל זיין איהר אומגליק. זי בעשליסט שושנה'ן צו פערניכטען.

(ווייטער מארגען)

„גן-עדן-פויגעל"

JOEL MAC CREA מיט'ן אָנטייל פון
Dolores del Rio
אָנהייב 4.30 נאָכמיטאָג. — דער זאַל איז גוט בעהייצט.
נעכסטער יום-טוב-פּראָגראַם: „Urwis z Hiszpanji"

היינט און פאָלגענדע טעג פּרעזענטירען מיר! טיפּפּאַגע פון ליבע און טעגץ פון **King Vidor**
רייך פון עגזאָטיזם אויף די ווייטע אינזלען פון די צפון-ימים! פּרעכטיגע קרעאַציע פון דער לאַנג נישט-געזעהענער

קלאַנג-קינאָ **CAPITOL**

ווערקשטעל פון **שירמס** און **שפּאַציר-שטעקענס**
ס. פייגענבוים
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19
גמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פּרייזען. נעהמט אַן אַלערליי רעפּאַראַטורען פון שירמס און שטעקענס, אויך צו פערקויפען פלאַשען און באַטען.

משנה חב"ד

מאת חיים יצחק בונין :: יצא לאור ספר שני
משנת האלהות

תוכן הענינים: א) יחוד האלהות. ב) תורת הצמצום. ג) תורת הספירות. ד) תורת הבריאה יש מאין. ה) תורת האותיות.

דעת הבקורת

חיים נחמן ביאליק. היה ברכה! לו מצאו הספרים היסודיים בספרותנו הישנה סדרנים ופרשנים כמוך – כי עתה היתה השפעתם מרובה ועמוקה על מחשבת הדור ועל סגיוננו, ולא היתה ספרותנו הדרשה מנותקת כל רק כל שרשי הויתנו הרוחנית סדור חדש בדברים ישנים ממאיר אור חדש על הדברים והדברים העתיקים מאירים ושמחים כנתינתם ביתינו ובדורנו. יישר כחך! ילואי שתמצא ספרות החסידות כולה אתיך אלה הנאמן כמוך ועוד כמה חכמים, סופרים, גאוני התורה ומשוררים! מקלסים את הספרים.

מחירו 2 ז. עם המשלוח 2.25. א. וב' יחד 3.50. בחו"ל 2.50. א' וב' יחד 4 ז. בוקיפה לא יש/ולח. הזמנה 5 עקזמ. הנחה 20%. למוב"ס 25%. מעשרה ספרים ומעלה הנחה 35 פראצ. המכירה הראשית אצל המחבר:

Warszawa, Orla 15/7, P.K.O. 4752 Ch. Bunin
או: Łódź, Al Kościuszki 29, Ch. Bunin.

ביליגער ווי איבעראל
שעגער און רעיעלער
וואַש, פאַרבט און פּוצט אַהן שעדליכע מיטלען אַלערליי אַנצוגען, פּאַלטאָס, קליידער, סוועטערס אויך וועש

די יודישע
כעמישע וועשעריי און פאַרבעריי
„עריקא"
2 מלינאַרסקאַ 2 (ביים ראָג בזשעזשינער).
פון 4 זל. אַ ווינטער-פּאַלטאָ, פון 1.50 זל. אַ קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 אַ סוועטער, 15 גר. אַ קאָלנער, פון 50 גר. אַנ'אויפבערהעמד. ס'ווערט נעפאַרבט אַלערליי דאַמען- און הערען-גאַרדעראָבען.

עכער אויף דער מאַשין
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאָרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער
קאַליגראַף ל. בערמאַן
אין 15 לעקציעס. די ערגסטע צובראָכענע האַנדשריפט ווערט אויסגעבעסערט אויף דער שענסטער ביוראָווע שריפט. אויך ווערטאָויסג עלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 20 טעג, אפילו דעם וואָס קאָן גאָרנישט שרייבען.
זאַוואַדזקאַ 19, פראָנט, 1-טער שט.

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדעז
ווי אויך פּערטינע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פּרייזען
ביי **קערש**, סקווערעוואַ 15

שנעלער אויספיליגען פון
פּאַטענטען
און רעגיסטריר-קאַרטען
פאַר דעם יאָהר 1934
אין ביוראָ
ב. מאַז,
פּיעטריקאַווער 10

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9 - 1 פאַרמיטאָג. בעזונדערער וואַרט-זאַל פאַר פרויען.

שלאָסעריי-אַרבייטען,
ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען, מעטאַל-בעאַרבייטונגען, מעשינען-טיילען פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13

ס'איז נאָר וואָס אַרויס פון דרוק אַנ'אינטערעסאַנט בוך פון דעם יונגען יודישען פּובליציסט
אריה שטרייט
א. ד. נ.
„געטהע און די פּוילישע יודען"
אין דעם בוך ווערט צום 1-טען מאָל אין דער יוד. שפּראַך בכלל אויפ'ן סמך פון נייע און נאָך אומבעקאַנטע מאַטעריאַלען אַלזייטיג און מיט אַ גרויסער בקיות אַרומגערעדט אין אַ לייכטער און פּאָפּולערער פאָרם דער שייכות פון'ם גרעסטען דייטשען דיכטער געטהע צו יודען בכלל און צו פּוילישע יודען בפרט.
פּרייז פון בוך 1.50 זל. פאַר די לייענער פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַ הנחה-פּרייז 1 זל. שוין מיט פּאָרטאָ.
בעטען נאָכנאַהמע ווערט נישט געשיקט.
אדרעס פאַר בעשטעלונגען און געלד-איבערווייזונגען:
Leon Streit, Stanisławów, Łosina-Wola 117/II.
אָדער אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

קליינע
אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלען
אַ שטוב מיט אַ קיך שוין צו פערדינגען אויף קאָנסטאַנטינער 58. צו ערפאַהרען ביים וועכטער. 6847

פערשידענעס
עס ווערט געברויכט צו קויפען אַ קאַראַקול-פּאַלטען אין גוטען צושטאַנד. צו וויסען געבען אין אַדמיניסטראַציע אונטער „D. W." 6845

Zagubiony został weksel na zł. 50.— pł. 21/I–1934 z wystawienia A. M. Gutermana. Stary Rynek 10. Łaskawy znalazca proszony jest o zwrot za wynagrodzeniem do wystawcy. Jednocześnie weksel ten zostaje unieważniony. 6846

Zaginiony został weksel na zł. 100.— wyst. Franciszek Swolinski, Marszyn 3, pł. 11 stycznia 1934 na zlec. Heinela. Weksel zostaje unieważniony. Znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem do p. G e r s z t a, Piłsudskiego 31. 6844

דיפּלאָמירטע פּיעלעגניאַרקע נעהמט אָן זאַסטרזשיקען, מאַסאַזשען, אויך דיזשורירען. טעלעפאָן 118-94. 6740

בוכהאַלטער און רוטינירטער ביצאַנסיסט מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק האָט נאָך איינציגע פרייע שטונדען. פאַר אַנערקענען די ביכער גאַראַנטיר איך מיט קויציע. פּרייזען מעסיגע. 6574
Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
מ. שאַץ
לאָדז, פּעטריקאַווער 37.
טעל. 230-85
פיהרט אַדורך זעמטליכע ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס אָרדינירען די דאָקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

כירורגישער קאַבינעט
Dr. med. פון
A. FOKSZANSKI
Piotrkowska 101
tel. 210-76
נעהמט אָן פון 1–2 און פון 5–7 אָוונט
אָפּעראַציעס, אַפּאַטרינקעס, קוואַרץ, דיאַטערמיע א. ז. וו.
לעטשניצע - פּרייזען.

רוטינירטע
קראַנקען-שוועסטער
נעמט אָן:
דיזשורען, מאַסאַזשן
און איינשפּריצונגען.
טעלעפאָן 157-49

פּאַראַפינער'ס
צו שפּיל-מאַשינען
בעקומט מען ביליג אין דער מעכאַנישע שלאָסעריי
J. REDER
ליסטאָפּאַד 11/13, 11.
(רוג זאַכאָדניאַ)

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
האָווינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ.

כירורגישער קאַבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געוואָרען איבערגעטראָגן
אויף זשעלאַנאַ 5
טעל. 112-22
נעהמט אָן פון 1–3 און פון 6–8 אָוו.
לעטשניצע-פּרייזען.

DR. MED.
FAMILIER
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 62
נעהמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 נאָכמ. און פון 6.30 ביז 7.30 בייטאָג

כירורגישער קאַבינעט
Dr. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אָפּעראַציעס, אַפּאַטרינקעס, הילט וישיליאַקעס א.ז.וו., נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו.
לעטשניצע-פּרייזען.

זיכערע הילף און אַ רפואה!
אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף בריכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין נוף, פאַר הויקערס אָהן פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-בריך קען ווערען גרויס ווי אַ טעגלישען-קאָפּ, און עס שטעלט אַריין אין דעם פּיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דורך פערהייזען די קישקעס ווערט ער ברעכעדיג און שטערבליך. ספּעציעלע געמאַכטע הייל-באַנדאַזשען בעזונדערע פאַר דעם שטערקסטען בריך, אויך פאַר הויקערס, ליימונגען ספּעציעלע הייל-גאָרסעטען און באַנדאַזשען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַטפוס, ווי אויך קינסטליכע גאָמעטע פוס.
עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

אַכטונג
זייט דעם ערשטען אָקטאָבער ד. י. ווערען אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט נור פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

אַיינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאַנק דעם ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּאַרטער) פאַר בעפרייען מיך פון אַ שווערער פערעלטערטער בריך-קראַנקהייט, אויף וועלכער כ'האָב געליטען זייט אַ סך יאָהרען.
אלתר משה העשעס.
רב פון פּאַטאָוואַ, ראַדאָמסקער קרייז.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פּרייזען
נעהמט אָן די דרוקעריי פון
„נייעם פאָלקסבלאַט"
די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און סונאַבדערגעקלעבט איבער שטאָט.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
פאַר'ן טעקסט — פריטאָג און ערב-יו"ט — 24 גר. און דער ווייט-שפּאַלטען
אין טעקסט — 40 „ „ „ — 60 „ „ „ 4
נאָכ'ן טעקסט — 12 „ „ „ — 18 „ „ „
אויסער דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען — 20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אַפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע — 1 דאָל.

פּעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און פאַר מין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman